REDACȚIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
Scrisorĭ nefrancate nu se primesc.
Manuscripte nu se retrimit.
INSERATE
se primesc la Administrațiune în Brașov și la următórele
BIROURI de ANUNȚURI:
In Viena: la M. Dukes Nachf., Nux. Augenfeld & Emeric Lesner., Heinrich Schalek, A. Oppelik Nachf., Anton Oppelik. In Budapesta la A. V. Goldberger, Ekstein Bernat, Iuliu Leopold (VII Erzsébet-körut).
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o serie garmond pe o colónă 10 banĭ pentru o publicare. Publicărĭ mai dese după tarifă și învoială. — RECLAME pe pagina 3-a o seria 20 banĭ

GAZETA TRANSILVANIEI

(Numĕr de Duminecă 17).

„GAZETA“ iese în fie-care ḑi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe șése lunĭ 12 cor., pe treĭ lunĭ 6 cor.
N-rii de Duminecă 4 cor. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 francĭ, pe șése lunĭ 20 fr., pe treĭ lunĭ 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 fr. pe an.
Se prenumeră la tóte oficiele poștale din întru și din afară și la d-nii colectorĭ.
Abonamentul pentru Brasov
Administrațiunea, Piața mare, Têrgul Inului Nr. 30 etagiu I.: Pe un an 20 cor., pe șése lunĭ 10 cor., pe treĭ lunĭ 5 cor. Cu dusul în casă: Pe un an 24 cor., pe șése lunĭ 12 cor., pe treĭ lunĭ 6 cor. — Un esemplar 10 banĭ. — Atât abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 92.—Anul LXVI. **Brașov, Duminecă 27 Aprilie (10 Maiŭ).** **1903.**

Cinstirea memoriei lui C. A. Rosetti.

Dumineca trecută s'a sĕrbătorit în capitala României amintirea lui C. A. Rosetti, „a scriitorului aprig, în a căruia mână péna n'a ob sit; a publicistului vigilant, a căruia ne șovăită țintă ḑilnic a fost luminarea națiunei sale; a patriotului fierbinte, care a trăit, a luptat, a suferit, fără a despera nicĭ-odată de viitorul țĕrei sale“.

Cuvintele citate de mai sus i-le-a adresat lui C. A. Rosetti înainte cu vre o 21 de anĭ, însușĭ Regele Carol, cu ocasiunea banchetului, ce s'a dat în onórea marelui publicist din incidentul aniversării a 25-a a fundării ḑiarului „Românului“. Regele l'a felicitat atuncĭ, că a putut vedé cu ochii sĕvêrșită opera, la care el, Rosetti, a contribuit prin munca și lupta sa: „România mărită, liberă, deplin restatorită în ființa ei de stat“.

Fericit a fost acest fruntaș între fruntașii țĕrii sale, acest gazetar vecĭnic însuflețit de marele ideal al libertății și al înflorirei patriei și națiunei sale, că a putut sĕ vadă el însu-șĭ triumfând causa cea mare și sfântă, pentru care a luptat și s'a jertfit cu desinteresare deplină și cu cel mai mare devotament!

Acéstа învrednicire, de care provedința l'a făcut părtaș pe C. A. Rosetti dimpreună cu cei-lalțĭ marĭ bărbațĭ din mica dér gloriósa pleiadă, ce a isbutit a uni Principatele române și a face din ele cu concursul armatei române și a marelui ei Căpitan o Românie liberă și independentă, nu micșoréză însĕ meritele sale neperitóre, nicĭ recunoscința, ce i-o datoresce națiunea și pe care a tălmăcit'o atât de viiu serbarea de Duminecă.

Am cunoscut și noi pe marele gazetar, pe când era în apogeul sĕu și nu odată ni-s'a dat ocasiunea a admira pĕtrunderea, entusiasmul, perseveranța și caracterul sĕu ca ḑiarist și om politic.

Vorbirile, ce s'au ținut cu ocasiunea desvĕlirei statuei, dintre carĭ dăm loc aḑĭ aceleia a fostului sĕu colaborator la „Românul“, I. G. Bibicescu, ne spun cine a fost C. A. Rosetti

Noi n'avem a adauge decât, că publicistul Rosetti a susținut raporturĭ de cea mai delicată și cordială colegialitate și cu ḑiarele române dela noi, în deosebĭ cu organul nostru ale căruia stăruințe le urmărea cu mare interes. Marile cestiunĭ ale reconstrucțiunei statului român nu-i lăsau timp de-ajuns de a urmări cu deamĕnuntul și mersul ḑilnic al desvoltărei Românilor din monarchia acésta. Cu tóte aceste în momente însemnate ale vieței și luptelor nóstre naționale „Românul“ lui Rosetti sciea sĕ atingă cu tact și cu multă căldură acele córde ale confraternității, ce ne electrisau și ne insuflau curagiu.

Ba într'un timp, când pressa nóstră națională de dincóce fusese certată unul din ḑiarele de dincolo, ce aparținea chiar partidului liberal din care făcea parte și C. A. Rosetti, ḑiarul „Românul“ a observat o atitudine cu totul leală și a scris mai târḑiu aprobând principiul solidarității nóstre naționale:

„Cei persecutațĭ nu pot vedé decât înr'un fel, nu pot avé decât o dorință, nu pot fi decât o partidă, partida mântuirii națiunei de relele ce-o bântue și garantarea viitorului ei. Étă drapelul, în jurul căruia orĭ-ce Român este dator a se grupa și pentru a cărui isbêndă sĕ fie gata la sacrificii. Invĕțămintele istoriei nu pot și nu trebue sĕ se dea uitării. S'a vĕḑut că păn' acum dela Maghiarĭ nimic nu s'a putut dobêndi prin frățéscă înțelegere... Prin urmare după a nóstră părere speranța de a dobêndi ceva, fără o luptă lungă susținută cu iubire și unitate de toțĭ Românii*) este o ilusiune. Étă ce ca Românĭ ne permitem a ḑice fraților noștri de peste munțĭ....“

Când a mulțumit, cu ocasiunea banchetului jubilar, de care am vorbit, pentru onorurile și elogiurile ce i-s'au făcut, ilustrul publicist a mai rostit și cuvintele:

„Vedețĭ, că meritul meu este că mi-am făcut datoria Cei ce n'au servit poporul român cu cel mai mare devotament, n'au altă culpă, decât că n'au avut ocasiune sĕ-l cunóscă pe deplin“.

In aceste cuvinte se oglindéză inima cea largă și generósă a marelui publicist român, a cărui statue a fost ridicată în centrul Bucurescilor.

*) Alusiune la programul de odinióră al „Viitorului“. — Red.

Revista politică.

Se împlinesc șépte lunĭ de când s'a deschis noua sesiune a dietei unguresci. In tot timpul acesta dieta n'a isprăvit nimic mai de sémă. Deschisă așa-ḑicênd sub zodia obstrucțiunei kossuthiștilor, cele mai însĕmnate cestiunĭ și afacerĭ au rĕmas neresolvate. Cestiunea învoelii vamale cu Austria, convențiunile comerciale cu statele strĕine, proiectele militare, budgetul pe 1903 și o sumă de alte cestiunĭ n'au putut sĕ-șĭ priméscă o deslegare, din causă că oposiția strașnică ce i-s'a făcut și i-se face guvernului în ce privesce armata, a zădărnicit orĭ-ce activitate.

Acéstă *situațiune încurcată* nu s'a schimbat nicĭ în ḑilele din urmă, cu tóte amenințările guvernului. Starea de *ex lex* în care a întrat țéra cu ḑiua de 1 Maiŭ continuă, și décă e sĕ judecăm după cele ce se întêmplă în marele sfat al oblăduitorilor din Budapesta și din purtarea partisanilor politicei kossuthiste, starea acésta are sĕ dăinuéscă încă mult timp

Adevĕrat, că funcționarea mașinăriei statului nu s'a împiedecat. Domnia legilor esistă ca și până acum, judecătoriile și tribunalele îșĭ isprăvesc trebile lor, administrația din comitate și comune merge tot cum a mers și mai înainte, ba oficiile de dare încasséză contribuția în banĭ de la aceia, carĭ nu vor sĕ li-se îngrămădéscă sume marĭ și la urmă sĕ plătéscă de-odată cât ar puté sĕ plătéscă în rate.

Merg așa-dér tóte, cum au mers și înainte de 1 Maiŭ.

Cu tóte acestea starea în care se află țéra nu póte sĕ fie spre binele ei, și o eșire din încurcătură e dorită mai ales din partea bărbaților de la conducere. Greutatea e însĕ, că nicĭ guvernul, nicĭ oposiția kossuthistă nu vor sĕ-șĭ facă concesiunĭ. Ceea-ce pretind kossuthiștii este cu neputință de împlinit. Armată națională independentă cu limbă de serviciu și de comandă maghiară, póte sĕ fie un vis frumos al lor, însĕ un vis a cărui realisare ar face sĕ se destrame unitatea armatei, pe care se razimă unitatea monarchiei, principiu la care țin strîns cercurile înalte militare. Și cum kossuthiștiĭ declară sus și tare, că ei de la pretensiunea acésta nu pot sĕ se abată, ér guvernul prin rostul ministrului-președinte ḑice, că e peste putință împlinirea acestei cererĭ esagerate, — o eșire din încurcătură se nădăjduesce aḑĭ numai de la întrevenirea corónei.

Majestatea Sa monarchul va sosi ḑilele acestea la Budapesta unde va rĕmâné vr'o ḑece ḑile. Se crede, că momentul acesta va fi întrebuințat de guvern pentru a încerca o eșire din încurcătura în care l'au băgat obstrucționiștii.

FOILETONUL „GAZ. TRANS“.

Fanta-Cella.

Aicĭ țipĕtul Goelandilor nu e, ca aiurea, ascuțit și jalnic. La Miramare cerul e albastru ca o baltă de peruzea. Marea sĕ îndóe în cute de zmarald, bătând malurile golfului și prelingênd licărișul zărei, arcuit din lagunele Veneției până în liveḑile Iliriei. Șalupele, cu douĕ pânze, alunecă, se întrec, ca lebedele când îșĭ încondură aripele și vîslesc adênc cu picióréle lor cenușiĭ. Și nu e dor, nu e farmec, și cântec de dragoste, pe care călĕtorul sĕ nu-l simtă isvorând de pretutindenĭ din pânza ce lincăe molatic, și din albia țĕrmurilor cu grădinĭ de chiparoșĭ și portocalĭ.

Și décă nĕvodul atêrnă greu, pescariĭ întind vesel de funiĭ. Mușchiĭ lor de aramă se umflă; mânecele trosnesc; chipurile lor, torturate de opintire, se 'nvioréză; ér când apar din valurĭ, maldările de peștĭ, carĭ sar și scutură din códă, încep cu toțiĭ sĕ cânte, în mijlocul șuetului de peste ape, cântece moștenite dela strămoșiĭ lor.

„Eviva! colț fericit al lumiĭ cu adierĭ și calde și rĕcoróse. Cât vei fi bogat în pește și aurit de sóre, vom pluti în copăile nóstre până în matca Adriei“.

„Apus norocos ce momescĭ vietățile undelor și le aruncĭ în ochiurile plășilor late, vênturile tale arar vin năprasnice și haine; noriĭ se bolovănesc și se sparg pe loc; ploile repeḑĭ par'că încetéză înainte d'a începe, Eviva!“

„Cerul nostru e ca un copil blajin, plânge ca sĕ rîḑă îndată cu lacrimile în ochĭ. Eviva! grădină fericită a lumiĭ!“

Pe țĕrmul din spre Molo, printre stâncĭ de var și de cremene, pescariĭ sĕ odihnesc, rîd, și mestică tutun, scuipând cleios și galben; cu pălăriĭ de pîslă vînĕtă, pleoștite într'o parte; pantaloniĭ sumeșĭ până la țurlóe; cămășile gróse, desfăcute până la umerĭ; piepturile lor cu pĕr roșcat, stufos și creț; rașĭ, uscațĭ, cu tórte de argint în urechĭ.

Coșurile de cătină stau încărcate cu pește próspĕt.

Femeile îi aștéptă fluturând batistele pe înălțimĭ. Copiĭ coborând în cârdurĭ, îi întrébă, din depărtare, décă au prins racĭ, crabĭ și stele de mare.

Dér pescariĭ au tainul lor de glume, cântece și poveștĭ. Tineriĭ spun ce furtunĭ au învins, ce fete din Triest au înduplecat, și câțĭ delfinĭ au întrecut la înnotat. Bĕtrâniĭ povestesc crudimea condottierilor și câte se mai ḑic. de „stânca sângelui“, de „crucea căpitanului Piombo“, și de „umbra Lagunei“, care rătăcesce din miedul nopței până se albesce Luceafĕrul diminețeĭ ca un ban de argint.

Numai moș Fanta stă tăcut, rĕzimat d'o lespede, ocolită cu merișor. Barba și pletele-i albe, țurțurate de sarea măriĭ, 'i-acoperă ochiĭ și fața uscată și scorojită ca o piele de miel întinsă la sóre.

— Ai gură și cimpoi, fă sĕ rĕsune dealul și smârcurile măriĭ....

— Aide, moș Fanta, adu-țĭ aminte din tinerețe....

— Uită dorul celor perduțĭ.... tot se ascunde, nimic nu se perde....

— Și ca dĕstul vei tăcé lungit pe scândurĭ de molift, cu mirul pe frunte și pămênt în gură.

— Cântă-ne, că ți-or cânta și ție greeriĭ, șerpiĭ și bróștele.

Moș Fanta scutură din cap, și amuți gluma tovarĕșilor sĕi.

— „Ei! cimpoiul meu de cincĭ-ḑecĭ de anĭ a uitat sĕ rîḑă, că de 'l umflu sĕ îndruge „Tarantella din Neapole“, el plânge într'una, tovarĕș trist al inimiĭ mele“.

Cimpoiul se umflă, ca o lighióe ce înviéză, și țiuitul lui, lung, migălit, îngânat, ca o veste tristă din capĕtul apelor. Ochiĭ lui moș Fanta luminară în negura orbitelor. Fermecat de amintirĭ, începù sĕ spue.

„Când lumea nu era pustie și sórele rĕsăria de douĕ-orĭ, fără sĕ apue vr'o dată, Fanta-Cella alerga zglobie pe crescetul golfului, mânând caprele din érbă rĕscóptă a muchilor în pajeștile grase de la umbra albăstruie a dafinilor. Și nu era lămâe mai galbenă și mai parfumată ca pĕrul ei despletit, nicĭ cicóre mai albastră și mai învóltă ca ochiĭ ei limpeḑĭ și blânḑĭ.

„De adormia, caprele îi mângâiau obrajiĭ, ș'o treziau în glasul pasĕrilor, carĭ se certau sub boltele de viță. Privirile 'i alunecau pe poteca de argint trasă de sóre peste velința măriĭ mișuită de colorĭ.

„Petrele, Albatroziĭ și Muetele, cu aripĭ ascuțite, retezau netezișul apelor,

De când în jurul pretensiunilor kossuthiste s'au făcut în Budapesta manifestațiunĭ și demonstrațiunĭ în dietă și pe strade, abia trece ḑi ca în *Croația* să nu se întêmple turburărĭ cu caracter dușmănos Maghiarilor. Ne aducem aminte de cele ce s'au petrecut d. e. în Agram (capitala Croației). S'a demonstrat viu contra tendinței Maghiarilor de a se instăpâni în Croația și de a impune Croaților limba maghiară. Stégurĭ unguresci au fost sfâșiate și table cu inscripții maghiare au fost sdrobite. Gazetele unguresci au făcut atuncĭ mare gălăgie și au scris în spirit fórte dușmănos împotriva manifestațiunilor naționale croate. La rêndul lor foile din Agram au rĕspuns, că numai disprețuirea și călcarea legilor a dat prilegiu la demonstrațiunile antimaghiare, căcĭ în înțelesul pactului ungaro-croat, este un abus și o volnicie a-se arbora pe edificiile publice numai stégurĭ maghiare și table cu inscripții maghiare.

In resumat ḑis, cestiunea croată ia din ce în ce o formă tot mai amenințătóre. Norii ce se ridică dinspre Drava cam sémĕnă cu aceia, carĭ amenințară la 1848, și starea acésta de permanentă ură și dușmănie între Maghiarĭ și Croațĭ este cu atât mai primejdiósă, cu cât monarchia nóstră se află adĭ în fața unor schimbărĭ și mișcărĭ însemnate în Peninsula balcanică.

*

Despre *întêmplările din Macedonia* aducem la alt loc al numĕrului nostru de adĭ raport mai amĕnunțit. Aicĭ amintim numai, că scrile mai nouĕ pun în vedere isbucnirea unui rĕsboiŭ turco-bulgar. Atentatele și turburările din Salonic și mișcarea bandelor revoluționare au îndemnat pe Turcia, ca prin representantul ei din Sofia se trimită guvernului bulgăresc o notă diplomatică energică, în care îl învinuesce de slăbiciune și-l face responsabil de isbucnirea revoluției în Macedonia. Turcia declară, că atacurile bandelor le va considera de aicĭ înainte ca o provocare a statului suveran (Turcia) și va rĕspunde din parte-i cu mĕsurĭ de forță. Turcia amenință decĭ cu rĕsboiŭ.

Guvernul bulgar sĕ fi rĕspuns Turciei printr'o notă tot așa de energică, respingênd învinuirile acestea. Temêndu-se de vre-o primejdie, Bulgaria a mobilisat câteva regimente la granița și guvernul a inscințat pe principele Ferdinand, care se află în strĕinătate, despre acest eveniment.

Românii la congresul latin.

Ca o crengă ruptă de la tulpina copacului, națiunea română aprópe de 2000 de anĭ se află așeḑată pe munții și prin văile Carpaților, păstrând cu sfințenie limba străbunilor și datinele strămoșescĭ.

Câte popóre barbare au trecut pe aci, cu tóte a dat pept și amărăciunile sutelor de anĭ se exprimă în doinele Românului, jalnice și triste.

De când cu Șincai și Clain și Petru Maior și alțĭ Românĭ trimișĭ din Transilvania la învĕțătură mai înaltă la Roma, am început și noi a ajunge la cunoscința și consciența măririi nóstre obîrșiĭ.

Seracĭ și asupriți acuma, și cultura nóstră înapoiată, fiind-că grele au fost timpurile prin carĭ am trecut, dér cu vitejie în suflet și cu minte luminată, nădăjduim că viitorul va fi mai frumos, decât trecutul.

De la strălucita Romă își trag originea mai multe popóre, ca: Italienii, Francesii, Spaniolii și Portughezii. Tóte aceste popóre au cultură fórte înaintată și istoria lor este plină de fapte frumóse sĕvîrșite în serviciul civilisațiunei. Literatura și artele frumóse la ei începură a înflori înainte de asta cu multe sute de anĭ, când poporul român era cufundat în întuneric și trebuia sĕ ducă o luptă crâncenă pentru esistența sa.

In timpurile mai nouĕ vedem că în Europa popórele se grupéză după originea lor. Cu deosebire trei grupurĭ marĭ se observă și anume: grupul popórelor germane, grupul popórelor slavice și grupul popórelor latine.

Fie-care din aceste grupurĭ își dă silința a se distinge prin cultură și civilisațiune și a lua în mânile sale rolul de conducĕtor.

Nicĭ Germanii, nicĭ Slavii însĕ nu se pot lăuda cu bărbațĭ atât de străluciți prin învĕțătura lor și cu artiștĭ atât de renumițĭ, ca Latinii. Cultura latină este mult mai veche, decât a celorlalte popóre și Roma a fost considerată în tot-déuna ca mama literilor, sciințelor și artelor, la care alergau și alérgă până în ḑiua de astăḑĭ celelalte popóre, ca sĕ priméscă învĕțătură.

Incă de mai mulțĭ anĭ bărbații învĕțațĭ ai poporului român au căutat sĕ întrețină legăturĭ de frățietate cu popórele latine și cel mai de frunte între acești bărbațĭ a fost în timpul din urmă Vasilie Alexandrescu Urechia, pe care cu toții l'am plâns, când a trecut la cele eterne.

Ḑilele trecute, la inițiativa lui Angelo de Gubernatis din Roma s'a ținut în vechea cetate un congres al tuturor popórelor latine.

Am mai scris despre acest congres și décă revenim acuma asupra lui, este fiind-că avem înaintea nóstră o fóie scrisă în limba latinéscă, care pórtă numele de *„Vox Urbis“* și se tipăresce la Roma. In ultimul numĕr al acestei foi vedem descris pe larg tot ce s'a vorbit în congresul din Roma și cu inima plină de bucurie vedem, că despre Românĭ se vorbesce cu multă laudă și cu multă dragoste frățéscă.

Este sciut, că poporul nostru are mulțĭ dușmanĭ, carĭ ar vré cu orĭ-ce preț ca despre noi sĕ nu se vorbéscă de bine și décă s'ar pute, sĕ ne înegréscă pe tóte potecile și sĕ ne tăgăduéscă până și originea nóstră latinéscă.

In fóia „Vox Urbis“ scrisă în limba latină și care se cetesce în tótă Europa, în Asia, America și Australia, aceĭ dușmanĭ ai némului nostru sunt dațĭ de rușine, căcĭ pretutindenea se vorbesce despre noi ca despre nisce frațĭ așeḑațĭ în pragul Orientului, ca păzitorĭ ai latinității.

Ședința de deschidere s'a ținut la 15 Aprilie în aula Horatiilor și Curiaților de pe dealul capitoliu, la pólele căruia Roma până în ḑiua de astăḑĭ hrănesce o lupóică, în semn de recunoscință, pentru-că o străbună de a ei a lăptat pe străbunii noștri, Romulus și Remus.

Aicĭ au venit pe lângă cetățenii Romanĭ și Italienĭ și Francezĭ și Spaniolĭ și un numĕr mare de Românĭ sub conducerea lui *Tocilescu*, învĕțatul profesor și senator din Bucurescĭ.

Indată după deschidere, primarul Romei a salutat pe cei adunațĭ la congres și în special a mulțumit Românilor, pentru-că și cu acéstă ocasiune au arătat că sunt vrednicĭ fiĭ ai ostașilor lui Traian.

Apoi luând cuvêntul președintele de Gubernatis, salută pe cei adunațĭ, dér mai ales pe Românĭ, carĭ fiind așeḑațĭ în pragul Orientului, formézĭ o cetate întărită, apĕrătóre a latinității.*)

In numele Românilor a vorbit d-l Tocilescu relevând iubirea, ce o nutresc Românii față cu Roma și ca dovadă despre acéstă iubire a predat primarului o statuă, representând pe Roma, cum îmbrățișéză pe fiica sa română.

După Tocilescu a vorbit câte-va cuvinte generalul ungur Türr, care de și nu se ținea de neamul latin, totușĭ s'a băgat în congres, cerênd sĕ fie primit pe motiv, că el de mult luptă pentru înfrățirea popórelor.**)

Dintre Românĭ a mai vorbit Dr. Ilie *Gherghel* profesor în Piteștĭ, apoi Dr. *Codrescu* a spus pe italienesce, că Românii sunt încă puțin cunoscuțĭ în lume. Românii — ḑice d-l Codrescu — vin cu drag în Italia și se închină la monumentele ei. Invită pe Italienĭ sĕ vină și ei printre Românĭ, pentru ca sĕ-i cunóscă mai de aprópe.

Tocilescu a luat din nou cuvêntul vorbind despre monumentele romane, pe care dênsul le-a desgropat în Dobrogea.

Dintre Italienĭ a luat cuvêntul senatorul Pierantoni preamărind neamul românesc și pe regina-poetă Carmen Sylva. Marius Mandalari laudă pe dómna Chițiu, care a tradus în românesce pe Dante Alighieri. Hugo Alimenti a vorbit despre prietenia între Românĭ și Italienĭ. De Gubernatis a vorbit despre Celto-Galli, carĭ au lăsat urme prin provinciile locuite de Românĭ (Galați). Guillibert a recitat poesii în onórea poetului Alexandri, ér dómna Ubertina Griffigini a propus sĕ se facă școlĭ române în Istria. Congresul al doilea latin la propunerea lui Guillibert s'a hotărît a se ține în Bucurescĭ. Propunerea s'a primit cu aplause, ér profesorul Virgil *Popescu* a mulțumit congresului pentru onórea acésta.***)

Congresiștilor românĭ le-a făcut bune servicii părintele Dr. Aron *Lupșa* originar din comitatul Hunedórei, care i-a călăuzit în museele din Vatican.

Delaletca.

---

*) „Praesertim Rumenos in Orientis limine quasi munitum oppidum constitutos, unde latinitatis tuerentur incolumitatem“.

„V. U.“ Nr. 9 de la 1 Maiŭ 1903.

**) Venit deinde Turr militum tribunus, qui etsi Hungarus, tamen, quia tamdiu et tanta pro gentium unione adlaboravit, iure dicere in hodierno conventu potuit.“

„V. U.“

***) D-l Virgil Popescu, originar din Bănat a fost odinioră la învĕțătură mai înaltă în seminariul din Roma. Adĭ e profesor în Bucurescĭ și merită tótă lauda, că a adus la Roma mai mulțĭ elevĭ, carĭ au esecutat dansurile nóstre naționale „Călușerul“ „Bătuta“ etc.

---

muindu-și gușa, în góna vînatului. Grădile de măslinĭ, pe povîrnișul golfului, ca nisce petece de fum împrăsciate p'o pânză verde și înflorită.

„Atuncĭ Cella fără sĕ clipéscă, dréptă ca o făclie, cânta. Vorbele eĭ curgeau ca nisce picăturĭ de apă, ce cad pe marmură. Nu era șir, nicĭ înțeles. Nu ghiciai gând, nicĭ simțire omenéscă. Și glasul Cellei suia fără căpĕtâiŭ, repeḑindu-șĭ dorul, nedeslușit și rece, între mare și cer“.

Cimpoiul, chinuit la subțióra lui moș Fanta, se tânguia ca și cum cine-va l'ar fi sugrumat. Sunetele năvăliau afară înghesuite, repeḑĭ și jalnice.

— „De unde vii Cella?.. odor din lumea fără carne, fără ură... de unde vii?“

— „De unde vin toțĭ și calc pe unde nimenĭ nu atinge“, îmĭ rĕspunse ea mângâindu'șĭ iedul grivei ce o împungea cu córnele drepte și țepene.

— „Un'te ducĭ Cella, unde te ducĭ?“

— „Dincolo de lume, pe unde nimenĭ nu mĕ pute urma“.

— „Și când te înfunḑi în scorburile pietróse, nu simțĭ singurătatea ca o durere?“

— „Nu sciu ce e durerea căcĭ n'am rîs nicĭ odată. Paserile Sânt-Petrului alérgă, despică vênturile, și pe senin și pe furtună acelașĭ glas au, aceeașĭ fire... întrébă-le pe ele de sunt fericite orĭ nu.“

— „Dér spune-mĭ Cella, când nóptea se'ngână cu ḑiua, n'ai simțit focul inimii aprinḑêndu-țĭ obrajii? Și n'ai întins brațele góle după închipuirile minții?“

— „Cine m'a întristat ca sĕ fiu mângâiat? Cine m'a mângâiat ca sĕ-l pot dori? Și de ce sĕ mĕ mângâe? Și de ce sĕ doresc? Mĭ-e destul ce vĕd, ce aud, ce înțeleg, ce mĕ 'mpresóră. Iasomia bălsăméză aerul cu miros de fagurĭ albĭ; sórele, în zorĭ, șerpuesce munțiĭ Triestului cu chenare de rubin, ér la amédĭ sparge și risipesce curcubee, carĭ se mișcă în fite-ce creț al mării. Écă dorul și dragostea mea!“

— „Cella, décă nicĭ pirat, nicĭ pescar, nicĭ păstor nu ți-a înduioșat inima, pe cine chiemĭ când cânțĭ?... De ce cânțĭ?“.

— „Cânt, că mi-s'a dat glas, cum privesc că am ochĭ. Marea de ce-șĭ cântă povestea ei? Greerii de ce chirăe când nóptea învălue pămêntul?“

— „Cella, tu mĕ privescĭ perdută gândurilor, ca ruinele Servolo, carĭ privesc nepăsătóre peste tot întinsul Istriei. Dér d'ai ghici, din ochiĭ meĭ, câte nopțĭ le-am făcut ḑile, póte te-ai îndupleca sĕ unescĭ iedii têi cu mrejele mele. Și n'ar fi ciută nedoborîtă, n'ar fi vênt nebiruit, gândindu-mĕ cum mĕ aștepțĭ în pragul casei nóstre....

„Și când 'șĭ-a plecat, la sărutările mele, capul înecat în mătasea pĕrului, fiorile fi cutreerară trupul, și brobóne calde licăriră în genele eĭ tremurătóre.

— „Cine iubesce nu mai móre....

„Nopțile nu întunecau lumina inimiĭ. Fericirea adormise pe perna pe care Cella își odihnia capul. Sub ochiĭ meĭ priviam necontenit înțelesul vieței. Cerul mi se părea aprópe ca un tavan azuriŭ; podóba grădinilor din Miramare ca un vis de care ne apropiam; viața, ca o vecinicie....

„Intr'o ḑi plutiam spre Triest. Despicam marea cu lopețile. Imĭ băteam joc de sborul goelandului. Și mĕ ferbea dorul d'a împărtăși lumiĭ, că la umbra dafinilor, pe unde ațipiam mângâind pletele Cellei, nu e ḑi și nu e nópte ca orĭ-ce ḑi și orĭ-ce nópte, ci traiul zîmbet din stele s'o simțire din alte lumĭ. Aș fi murit de fericire, décă aș fi închis numai în mine aceeace tóte inimile la un loc n'ar fi putut cuprinde.

„O! de ce vênturile nu mĕ dete rechinilor. Viéța n'ar fi murit, căcĭ adormind pe talazurĭ, ca p'un pat móle, cea din urmă tresărire a dragostei ar fi călĕtorit vecînic ca o fâșie de lumină, ce colindă tot infinitul fără sĕ se stingă vr'o dată.

— „Aduceți Chianti, roșu ca sângele! Turnați Barolo, ce ferbe ca patima!

„Strigară prietenii când sărĭ în mijlocul lor.

Ș'am bĕut, printre fiascurĭ și femei desfrînate, până când farul Triestului s'a aruncat lumina, ca o limbă de aur, peste valurile întunecate ale golfului.

„Când mĕ întorceam spre casă o nópte posomorîtă înghițise lumina stelelor, s'o nópte, și mai profundă, înfășa mintea mea de mai multe-orĭ. Cercai sĕ-mĭ închipuesc pe Cella în pragul ușiĭ, și, în cercurĭ meĭ de plumb, aceĭ chip, la care mĕ închinam, s'amesteca, dispărea. De-i zăream obrajiĭ rumenĭ, ochiĭ 'i se stingeau, de mĭ-apărea cóma aurie, fața 'i se risipia ca un fum ușurel.

Inaugurarea statuei lui C. A. Rosetti.

Dumineca treoută s'a desvĕlit cu mare pompă în Bucuresci monumentul marelui publicist și bărbat de stat C. A. Rosetti. Monumentul e aședat în bulevardul Carol I. pe piéța care pórtă numele lui. Statua lucrată de sculptorul V. C. Hegel a fost turnată la șcóla de arte și meserii din Bucuresci. Monumentul îl înfățișéză pe Rosetti în ultimii anĭ ai vieții sale ținênd într'o mână „Românul“, diarul fondat de dênsul. Rosetti șéde pe jețul sĕu pe care a scris de la 1848 și până la încetarea sa din viéță. Au luat parte la ceremonia înaugurării somitățile lumei oficiale din Capitală, delegațiunile tuturor instituțiunilor și corporațiunilor culturale, artistice, economice s. a. Representanții și delegații din diferitele județe, societățile meseriașilor, etc.

După serviciul religios, s'au ținut mai multe discursurĭ. A vorbit d-l C. Nacu în numele comitetului monumentului, d-l D. Sturdza în numele guvernului, d-l M. Ferechide în numele parlamentului, d-l Olănescu-Ascanio pentru Academia română, d-l G. Assan în numele comerțului.

Șirul vorbitorilor l'a încheiat d-l I. G. Bibicescu ca fost colaborator al „Românului“.

D-l I. G. *Bibecescu* își întroduce cuvêntarea sa dicênd:

„S'a credut că mi-se cade mie, cel mai nou din vechii colaboratorĭ ai lui Rosetti, sĕ spun un cuvênt despre dênsul ca scriitor. Lucrat'am alăturĭ de el anĭ unspredece și l'am vĕdut di cu di trăind, gândind, muncind, nu întru altceva, decât cum s'aducă neamului bine, mărire, glorie și fericire.“

Dice apoi, că deórece Rosetti-Gazetar nu póte fi studiat, înțeles, esplicat decât numai în legătură cu Rosetti ca om și om politic, se va mărgini la câteva caracteristice generale.

Rosetti era un reformator. El avut'a acel mare și rar dar de intuițiune, pe care-l au numai reformatorii fundamentalĭ ai omenirei; vedea cu mintea lui, până în afundul lucrurilor, le înțelegea și, cu inima lui, mare cât a tuturor Românilor — cum diceam în apelul de care vorbii mai sus — plănuia, întocmia, propaga și isbutea... ca scopul sĕ-șĭ ajungă.

In acéstă nețărmurită iubire a neamului sĕu, problema ce-șĭ punea, problema ce-i impunea situațiunea dată, era cum sĕ ridice sus acest neam și rĕspunsul îĭ fù: ridicând, creând pe om, pe omul ființă liberă. Acesta-i fù scopul și ca diarist.

In acest scop, mintea lui formulà o programă scurtă și luminósă ca un fulger, sguduitóre ca trîmbița învierii:

Voesce și vei putea.
Luminéză-te și vei fi.

...Inainte chiar de a avé formula vieței lui, pe „Voiesce și vei puté“, „Luminéză-te și vei fi“, Rosetti o aplica. Scrierile lui politice cele dintâiŭ fost-au într'adever cărțĭ de apostol către necredincioșĭ, seu neîncredĕțorĭ: „Pruncul român“; Apel către ómenii cei liberĭ; Apel către tóte partidele; Increderea în sine; tóte coprind, propagă, resfrâng idei, credință în viitorul neamului și caută s'o insufle tuturor.

Tóte spun Românilor „Voesce și vei putea“, „Luminéză-te și vei fi“.

Și atuncĭ când Rosetti îmboldia, până s'o desființeze, lângezéla mortală a trecutului, nicĭ scopul, nicĭ faptul lui nu era d'a rĕscoli patimĭ, d'a urzi zizănii.

Mintea și inima lui nu-i îngăduiau măcar sĕ gândéscă a slăbi patria prin asemenĭ uneltirĭ.

El voia și lucra din contră sĕ întocméscă solidaritatea națională, făcênd pe Românĭ, pe toțĭ Românii, sĕ înțelégă, că puterea lor, a țĕrii lor, numai în iubirea și frăția tuturor se puteau găsi, că numai armonia inimilor vor face tăria neamului.

„Românul“ e de față, faptele asemenea.

Oratorul arată mai depart, că Rosetti n'a fost sectar, că el voia libertatea nu numai pentru el ca tiranii — ci o voia pentru toțĭ, o privia ca un bun comun; continuă vorbirea sa dicênd:

...Rosetti respecta tóte pĕrerile și chiar avea stimă pentru adversarii lui cei sincerĭ. Adese-orĭ, pe aceștia îi lua drept călăuză. „Mĕ aprobațĭ, decĭ am greșit contra credințelor mele.“

Era însĕ ceva ce Rosetti nu tolera, era ceva ce chiar uria acel Rosetti în inima căruia loc pentru ură nu era.

Uria apostasia, vedea în ea desonórea pentru o inimă onestă și o rușine, pentru o minte cugetătóre. Ura, mai esact, avea desgust de Frizzo-Frigolii politicĭ, și póte tocmai din pricina puternicului imperiu moral ce esercita el pe atuncĭ, asemenĭ buruenĭ erau mai necunoscute între Românĭ.

S'a dis că presa póte duce la tot, cu condițiune d'a eși din ea.

Nu discut — constat numai, că diaristul căruia recunoscința națională îi ridică monument astădĭ, n'a eșit din presă și a ajuns tot. A ajuns însĕ la tot, pentru că a fost ce a fost și cum a fost.

A ajuns tot, pentru-că din pressă nu șĭ-a făcut unéltă de înălțare lui, ci pentru înălțarea némului sĕu lucrat'a.

A ajuns, pentru că s'a făcut soldatul datoriei d'a lumina, d'a sfătui, d'a convinge pe Românĭ asupra intereselor patriei, celor adevĕrate.

Nimic pentru el, totul pentru țéră, fost'a lupta lui.

A ajuns pentru-că a făcut, cum dicea în programa „Românului“ la 1859:

„La lucru frațĭ Românĭ, sĕ ne suim cu mintea mai pre sus de sfera cea strîmtă a patimilor individuale și ridicând în inima nóstră un templu patriei și libertății, sĕ pășim cu toții înainte, sigurĭ fiind că ceea ce vom avé bine sădit în minte și în inimă, mai curênd séu mai târdiu va întra în legiuirile nóstre“.

A ajuns la tot — fără sĕ vrea, fără sĕ caute, fără sĕ jertféscă ceva spre a ajunge, pentru-că nevoie sĕ ajungă avea nu el, ci patria.

Rosetti, în esercitarea mărețului sĕu apostolat diaristic, se închina adevĕrului și numai lui.

Nu odată, ci necurmat ne învĕța dicêndu-ne: „Când eștĭ sigur de lucru, mai cercetéză odată înainte de a-l scrie.

„Când însĕ nu eștĭ sigur, cercetéză și de dece orĭ.

„Sĕ nu credĭ, adăoga el, fără cercetare; sĕ nu scriĭ fără sĕ fiĭ pĕtruns că adevĕrul spui“.

Etă sfaturile și lecțiunile diaristului, care fù Rosetti, sfaturĭ și lecții ce aduc aminte pe evangelistul Ion, dicênd:

„Iubiților, sĕ nu credețĭ la tot spiritul; ci vĕ cercetațĭ spiritele de sunt de la Dumnedeu, că mulțĭ prooroci mincinoșĭ eșit'au pe lume“.

In viéța și lupta lui pe acei proorocĭ mincinoșĭ a lovit mai cu tărie pe acei ce propovĕduiau, prin faptă și prin vorbă, că „ursita acestei țĕrĭ este sĕ fie în vecĭ smerită“, Rosetti i-a lovit și i-a biruit numai și numai cu puterea adevĕrului și a credinței în viitorul némului; căcĭ nesfîrșită și nemărginită acea putere este.

„Când ai credință cât grăuntele de muștar, spune psalmistul, dicĭ muntelui: mută-te, și se mută“.

Inrîurirea diaristului Rosetti asupra epocei în care a trăit și a lucrat, e necontestată, necontestabilă.

A simțit'o, a îndurat'o, i-s'au supus contimporanii nu numai cei cu pĕrerile lui, ci și adversarii — nu numai cei mai de jos, ci și cei mai sus de el.

O va constata istoria; psichologia va căuta s'o esplice și o va esplica, cred prin următórele însușirĭ, marĭ și estraordinare, însușirĭ ale firei lui Rosetti.

Rosetti voia, scia ce vrea, scia se vrea.

Și, Dómne, cât nu era de autoritar omul acesta, care te făcea, nu sciu cum, ca cu drag și ca de la tine sĕ facĭ, sĕ voiescĭ, sĕ propui sĕ se facă tocmai ceea ce el voia, ceea-ce el dorea.

Secretul public al acestui fenomenal mănuitor de ómenĭ, era iubirea lui de om și de țéră, care, în unele momente, părea a fi de la toțĭ concentrată în el.

Rosetti voia și muncea.

Dificultățĭ? Dér când óre le-a numĕrat Rosetti, décă vorbă era de interesele și binele țĕrii.

Primejdii? Ținut'a óre Rosetti de ele, când patria avea sĕ se ridice, pierind el?

Un biograf al lui Rosetti spune, că, înrîurirea lui fost'a așa de covêrșitóre și atât de comunicativă, în cât sate, orașe, o téră întrégă, și în dese rêndurĭ țĕrĭ multe locuite de Românĭ, șĭ au uitat și mintea și voința și pornirile lor, pentru a judeca și pentru a simți, în momente marĭ și hotărîtóre, cu mintea, inima și entusiasmul lui Rosetti.

Dușmanii — a avut și dușmanĭ Rosetti, deși se cuvenia sĕ nu-i fie toțĭ Românii de cât prietenĭ și admiratorĭ — dușmanii, neputênd ține piept acestui titan ca inimă, ca inteligență, ca putere de luptă și credință în némul lui, au îndreptat contră-i arma rușinósă a minciunei și calomniei, pe care orĭ-cine o póte mânui, ba încă cu atât mai mare meșteșug, cu cât mânuitorul e mai lipsit de simț moral și de respect de sine. Cine n'are nimic de perdut din punct de vedere moral, sĕvêrșesce un apostolat de interes și garanție personală cătând, luptând și asudând sĕ pună tocmai pe cei mai în vadă la josnicul lor nivel moral.

Totușĭ chiar acéstă trudă sĕlbatică este o formă cu totul curiósă — e adevĕrat — a ascendentului și puterii ce virtutea esercită chiar asupra celor ce n'o au, făcêndu-i sĕ spume de lipsa ei.

Dis'au și scris'au dușmanii, că Rosetti din avutul țĕrii are milióne la băncile englezescĭ și palate de marmoră la Nizza.

Rosetti sĕ apĕra ca... Rosetti:

El reproducea, în întregimea lor, acele mișelii, în colónele diarului sĕu, cel mai rĕspândit și acreditat din țéră și ca întêmpinare din parte-i punea numai titlul:

„Moralitatea adversarilor mei“.

„Etă ce scrie diarul X séu Y:“

Rosetti punea decĭ țéra, lumea, acea opiniune publică pentru care lupta ca cinstită sĕ fie, o punea el însușĭ în cunoscința mișelescilor acusărĭ și o lăsa sĕ judece.

Lumea, țéra, opiniunea publică judeca și hotăra, punênd între Rosetti și calomniatorĭ pavăza încrederii nemărginite, a iubirei calde, a respectului, stimei și admirațiunei pentru omul, care era tipul cel mai mobil al celei mai nobile, oneste și marĭ esistențe.

Și din acea pavăză, de care s'au sdrobit în viéță-i tóte calomniile, din acea pavăză națiunea recunoscĕtóre turnatu-i-a acum monumentul lui Rosetti.

Milióne le lui Rosetti au fost cei 27 lei aflațĭ în casa-i la mórte, ér mărețele palate de marmoră, s'au găsit a fi modestul mormênt din délul Filaretului, numit întâiŭ de el al libertății.

Dér câștigat'a Rosetti, prin viéța și lupta lui, mult mai mult de cât pot aduce orĭ câte milióne: recunoscința unui neam.

Astfel împlinitu-s'au disele psalmistului:

„Multe sunt nĕcazurile drepților, dér din tóte îi va scóte pe ei Domnul“.

Ér într'alt loc:

„Nu te teme; căcĭ eu cu tine sunt. Nu te înspăimânta, căcĭ eu sunt d-l Dumnedeul tĕu, te voiŭ întări și te voiŭ scuti cu drépta mea cea biruitóre“.

Incheiŭ.

Munca lui Rosetti a fost spornică și fericită.

El, și generația lui, împreună cu cel dintâiŭ între Românĭ, Regele Carol, a făcut ca România sĕ trécă de la robie la împĕrăție; ca uitatul și umilitul sătén de la Dunăre sĕ se ridice la demnitatea de legionar.

E o mare și măréță epopee.

Lângă Rosetti — și acésta fù o mare fericire și pentru țéră — trăia acea extraordinară femeie, care fù d-na Rosetti. Ea lucra, cu el și ca el; ducênd împreună greul luptei, erau una la bine ca și la rĕu, la durere ca și la bucuriĭ.

Mare însĕ și neuitată era d-na Rosetti în acele rarĭ momente de descuragiare ale lui Rosetti. Atuncĭ, ea făcêndu-șĭ sieșĭ un curagiŭ, ce nu-l avea, îi însufla și lui curagiul trebuitor vremei și returna în inima lui energia, un moment ațipită, necesară însĕ situațiunei.

A fost decĭ fórte fericită ideia comitetului d'a o pune pe soclul monumentului lui Rosetti, făcênd'o astfel tovarășe la glorie, cum a fost și la luptă.

Rosetti murind, ne lăsă un testament: iubițĭ pe sătenĭ, credețĭ în viitorul némului și munciți, munciți mereu, spre a păstra, întări și mări ce v'am lăsat.

Urez țĕrei ca diaristul Rosetti sĕ aibă urmașĭ.

Urez presei române sĕ devie ce era și voia Rosetti sĕ fie; îi mai urez sĕ voiéscă și sĕ aibă puterea d'a urma sfaturile celui ce i-a dat viéță și i-a garantat libertatea absolută: sfaturile aceluia, care cu pana-i de diarist „a sciut a schimba cursul evenimentelor istorice“.

Intêmplările din Balcanĭ.

Revoluționarii bulgarĭ din Macedonia nu glumesc. Ei șĭ-au pus de gând sĕ bage spaima și terórea în locuitorii Macedoniei, sĕ pună în flacărĭ orientul Au început'o cu Salonicul, capitala Macedoniei, oraș locuit de peste 150.000 suflete, cu port de mare. Aicĭ au sĕvêrșit Mercurea trecută nisce fioróse atentate cu bombe de dinamită.

Dăm pentru cetitorii numĕrului nostru de Dumineca următórele amĕnunte asupra celor întêmplate.

Atentatele din Salonic.

Corespondentul diarului „Țéra“ comunică acestei foi următórele:

Semnalul s'a dat Miercurĭ séra pe la órele 8. Audim de-odată o detunătură puternică, după aceea alta, apoi alta, detunăturile devin din ce în ce mai dese, se aud în diferite direcțiunĭ ale orașului. După aceea se sting tóte lămpile ce luminéză orașul și multe localurĭ publice și case particulare și un întunerec deplin se face. Nu după mult nu curge nicĭ apă.

Ce este? Ce s'a întêmplat? Speriațĭ eșim la balcon. Pocniturile continuă, devin și mai aprinse, se aud țipete sfășietóre, vaiete, plânsete. Dér étă, că un incendiu isbucnesce: era banca otomană, care luase foc. Acésta ne măresce gróza. Flacările devin din ce în ce mai marĭ, întunerec beznă, apă nicĭ o picătură. Ințelegețĭ situația.

Dér se îndoiesc pocniturile și ele vin mai mult din partea mărginașe a orașului, din suburbiile locuite de Bulgarĭ.

Pricepeam cu toții, că acésta e opera Bulgarilor, însĕ nimenĭ nu-șĭ puté da sémă ce anume se petrece.

„De douĕ-orĭ mânia m'a ridicat în picióre. Am întins brațele ca sĕ smulg locașul, în care m'aștepta fericirea mea, și sĕ-l arunc în mijlocul apelor.

„Vijelia rĕscula valurile, negre ca nisce dealurĭ de marmură négră, desfășurându-le cu furie până le spărgea de malurĭ, unde-șĭ lăsau, ca nisce bale de mânie, spuma lor albă și amară.

„Și când mai târdiu de miedul nopțiĭ, trăsei zăvorul și deschisei ușa, Cella plângea, îngenunchiată la candela Madonei.

— „De unde viĭ? îmĭ strigà ea, înecându-șĭ suspinele. Ce patimĭ ți-au stins lumina ochilor?

„Și dispărù în întunericul nopțiĭ....

„Alergai. Cercai sĕ strĕpung întunecimea cu privirile aprinse de durere, dér înghețai locului.... Pe stânca Vultoriĭ se ridicà, în mijlocul nopții, un sul alburiŭ, și glasul Cellei s'amestecà în vuetul măriĭ...

— „Fanta! Fanta! cine iubesce nu mai móre!“

Apoi, un sgomot de trup omenesc, care cade și se amestecă în furia valurilor.

„A doua-di, tîrîndu-mĕ până la stânca Vultoriĭ, marea era netedă ca o oglindă. Nicĭ o cută, nicĭ un cerc, nu-'mĭ arăta mormêntul fericiriĭ de erĭ.

„Marinarĭ, voi carĭ biruițĭ vijeliile, fugițĭ departe de Triest. Despicațĭ munțiĭ și vîrîțĭ în pântecele lor odorul dilelor vóstre. Numai acolo omul apelor ar scăpa de omul orașelor!“

Moș Fanta tăcù. Sprâncenele 'i-acoperiră ochiĭ. Pescariĭ șoptiră, făcêndu-șĭ cruce, „e nebun, sĕrmanul, e nebun!“ Bĕtrânul plecà. Ișĭ umflà cimpoiul, și după o tânguire de sunete ascuțite, carĭ îțĭ tăiau audul ca un herăstrĕu subțire, mormăi în tăcerea apusului:

„Când lumea nu era pustie și sórele rĕsăria de douĕ-orĭ fără sĕ apue vr'odată, Fanta-Cella alerga, sglobie, pe crescetul golfului, mânându-șĭ caprele din érba rĕscóptă a muchielor în pajiștile grase dela umbra albăstrie a dafinilor... Și nu era lămâe mai galbenă și mai parfumată ca pĕrul ei dĕspletit, nicĭ cicóre mai albastră și mai învóltă ca ochiĭ ei limpedĭ și blândĭ“..

Delavrancea.

Pe strădile cufundate în întunerec se audia numai mersul grăbit al soldaților, carĭ, zăpăcițĭ, alergau în tóte părțile. Ér după ei venea un șir de căruțe.

Impins de curiositate, am îndrăznit sĕ ies în stradă., ca sĕ mĕ uit cam ce puté fi în căruțe în astfel de momente. Ei bine, ceea ce am vĕdut, n'am sĕ uit nicĭ-odată: erau ómenĭ omorîțĭ, aruncațĭ grămadă unul peste altul, mutilațĭ în chip oribil.

Din când în când din acea grămadă se audia câte un gémăt dureros: mulțĭ nu muriseră încă, și ii duceau deja la cimitir.

Tótă nóptea au trecut căruțe cu victime omenescĭ și tótă nóptea focurile de pușcă n'au încetat.

In sfêrșit Joi, mai rărindu-se focurile de pușcă, am îndrăznit sĕ ies. Pe drum nicĭ o mișcare, tóte magazinele închise, nicĭ un tramvăiŭ, nicĭ o trăsură nu circulă. Rarii trecĕtorĭ mergeau speriațĭ, cuprinșĭ de gróză. Din distanță în distanță se vedeau pete marĭ de sânge. Erau din ale celor omorîțĭ în timpul nopții.

Până sĕ ajung la localul băncei otomane, care ardea încă, am asistat pe drum la scene sfâșietóre: Bulgarii erau măcelărițĭ pe strădĭ. Arestațĭ de-acasă, mulțĭ n'ajungeau cu dile până la închisore. La cea mai mică mișcare, la o privire cam suspectă, orĭ din bunul plac al poliției, ei erau străpunșĭ de glónțele și baionetele soldaților. Am vĕdut cu ochii mei vr'o 10 omorurĭ de acestea.

Alții erau decapitațĭ chiar înaintea magazinului lor.

Ajung la banca otomană. Aco'o am putut culege ceva informațiunĭ asupra celor petrecute în timpul nopții.

Detunăturile, carĭ se repetau la intervale așa de apropiate, erau bombe de dinamită, aruncate de Bulgarĭ.

La aceeașĭ oră fuseseră puse la bancă la principalul conduct al gazului aerian cu care e luminat orașul, la depositul de apă, depositul de petrol, la teatre și la mai multe cafenele. Tóte făcuseră explosie și tóte au costat numĕróse viețĭ omenescĭ.

In deosebĭ la bancă, catastrofa a fost și mai îngrozitóre. In flacărĭ au pierit doi copii ai directorului băncei, care locuia în apartamentul de sus. De bombele de dinamită au fost omorîțĭ câțĭ-va soldațĭ, mai mulțĭ trecĕtorĭ. De asemenea, cum de localul băncei este alipit principalul hotel din Salonic Otel Colombo, care a suferit stricăciunĭ însemnate, au pierit și din pasagerii acestui otel mai multe persóne, între carĭ mai însemnate cităm pe inspectorul căilor ferate orientale, care a avut ambele picióre tăiăte, pe inginerul acelorașĭ căi ferate, care a fost omorît, pe loc pe un italian Fabiani, care a perit împreună cu fata lui, etc. etc.

Nu se scie cu siguranță numĕrul celor omorîțĭ. In tot casul trece peste 300 și nu suntem încă la sfîrșit.

La bancă se aruncaseră trei bombe de un individ, îmbrăcat în zdrențe și sămĕnând a cerșitor. Vrênd sĕ scape prin fugă, el a fost omorît de soldați. In desag i s'au găsit încă 6 bombe cu dinamită.

Imediat după aceste atentate armata a ocupat suburbiile bulgărescĭ, — mai însemnat e mahalaua Kîlcîș. Acolo a început un măcel îngrozitor. Erau omorîțĭ fără nicĭ o cruțare bărbațĭ, copii, femei.

Surprinșĭ, speriațĭ Bulgarii n'au opus de cât o resistență fórte slabă. Tótă nóptea și erĭ tótă diua a fost o góná strașnică în contra lor.

Erau arestațĭ în tóte părțile, armata a pĕtruns prin tóte casele bulgărescĭ.

Ér arestărĭ s'au operat peste 300. In acest numĕr întră toțĭ profesorii, profesórele, elevii, toțĭ preoții. De asemenea a fost arestat și secretarul agenției bulgărescĭ.

Astădĭ în oraș e o liniște relativă, spiritele însĕ sunt fórte turburate și panica continuă.

Chiar în acest moment aprópe de locuința nóstă sunt omorîțĭ doi Bulgarĭ. Lumea speriată fuge în tóte părțile.

In acest măcel sunt și victime de Grecĭ și de Românĭ, omorîțĭ în învălmășală.

Aseră au fost aduse alte batalióne de soldațĭ. Tótă nóptea nu se audia de cât mersul soldaților.

Speranța tuturor e în vapórele de rĕsboiŭ strĕine, carĭ se aștéptă.

Firele telegrafice sunt rupte pe distanțe marĭ.

In învălmășéla cea mare au perit mulțĭ nevinovațĭ, între carĭ vr'o 10 Românĭ, omorîțĭ de soldațĭ în toiul furiei.

In Salonic s'a proclamat starea de asediu. Armata a ocupat tóte mahalalele. Garnisóna a fost întărită. Mișcarea revoluționarilor se consideră ca înăbusită. Planurile revoluționarilor au fost de-ocamdată zădărnicite, tóte ascundĕtorile de arme și de bombe au fost descoperite.

Intervenția puterilor.

Indată după atentat Austro-Ungaria, Italia, Francia, Anglia și Germania au trimis vase de rĕsboiŭ la Salonic, ca sĕ apere pe supușii strĕinĭ. Presența acestor vase la Salonic nu e însĕ considerată ca o mĕsură dușmănósă, ci numai ca o încuragiare morală a Turciei, ca sĕ înăbușéscă rĕscóla.

Turcia și Bulgaria.

Guvernul turcesc aruncă vina pentru cele întêmplate în Salonic și aiurea, asupra Bulgariei, imputându-i că ea dă ajutor revoluționarilor, le dă arme și dinamită, ca sĕ provóce astfel un mare conflict sângeros în Balcanĭ.

Turcia face pregătirĭ marĭ pentru eventualitatea unui rĕsboiŭ cu Bulgaria. Seraskieratul a ordonat ridicarea de întăririĭ la granița Bulgariei.

Téma de isbucnirea unui rĕsboiŭ se dice că ar fi îndemnat și pe monarchia nóstră, ca în înțelegere cu Rusia, sĕ ia mĕsurĭ pentru transportarea unui corp de armată de espedițiune în Serbia-veche. Și se mai dice, că trupele din garnisóna Bosnie și Herțegovinei, mobilisate de mult, vor primi probabil ordinul de a înainta în provincia turcéscă.

Firesce, tóte aceste sunt numai faime, carĭ n'au încă confirmarea cercurilor oficióse militare.

O notă turcéscă respinsă.

Am amintit, că Turcia învinuesce pe Bulgaria de provocarea și hrănirea revoluțiunei. Guvernul turcesc a trimis guvernului bulgar o notă în sensul acesta, ținută în terminĭ fórte energicĭ. După cum se telegrafézá din Sofia la Belgrad, guvernul bulgar a respins, fără nicĭ o observare nota turcéscă. Faptul acesta a produs sensație în cercurile diplomatice, și se crede, că în urma acésta este aprópe neîncunjurabilă isbucnirea pe față a dușmăniilor între Turcia și Bulgaria.

O proclamație albanesă.

Turcia, în urma rĕscólei din Mitrovița, trimisese mai de mult câte-va regimente contra Albanesilor, carĭ odată cu capul nu vréu sĕ priméscă reformele. Șefii albanesĭ au fost prinșĭ și trimișĭ în arestul din Scopia. Albanesii indignațĭ de purtarea Turciei au dat un apel verbal, care s'a strigat în tóte comunele. Étă textul proclamației:

„Ascultațĭ, orașe, sate și împrejurimĭ! Hotărîrea poporului este, ca fie-care sĕ fie gata ca sĕ pornéscă în rĕsboiŭ.

„Când vețĭ audi pe crainic ridicând glasul încă odată, grăbiți-vĕ toțĭ, cu mic și mare, de la șépte-spre-dece până la șépte-decĭ de anĭ, cu toțiĭ venițĭ! Acum totul e gata. Acum rĕsbunarea sângerósă va fi proclamată! Cine are sânge de vĕrsat, sĕ iésă la ivélă. Jur în numele lui Dumnedeu și al patriei, că nimic n'o sĕ i-se întêmple.

„Acum trebue sĕ uităm cine și de la cine are sĕ ia sânge (sĕ se rĕsbune).

„Cei șépte regĭ (Puterile) s'au unit contra nóstră. Dér noue nu ne pasă. Noi nu voim sĕ scim, și décă ar fi nu șépte, ci șépte-decĭ și încă șépte-decĭ de-asupra. Noue nu ne pasă de dênșii!"

SCIRILE DILEI.

— 26 Aprilie v.

Jubileul diecesei Lugoșiului. Din *Lugoșiŭ* ni-se scrie: Se împlinesc 50 de anĭ de la înființarea canonică a diecesei române unite a Lugoșiului. Ilustritatea Sa d-l Dr. *Demetriu Radu*, actualul episcop, în înțelegere cu consistoriul sĕu, voind a eternisa în analele sf. nóstre biserici și înființarea diecesei de Lugoșiŭ, a conchemat la o conferință pe toțĭ membrii Ven. Cler gremial, și pe fruntașii mirenĭ gr. cat. din loc, pentru a-se înțelege cu privire la ținerea iubileului și aranjarea festivităților iubilare statorite pe 14 Iunie st. n. a. c. In acéstă conferență s'a ales un comitet aranjator, în frunte cu Reverend. dn. Ioan *Boroș* canonic, care se va îngriji la timpul sĕu despre tóte cele de lipsă la acéstă serbare.

Proces de pressă. „Libertatea" din Orĕștie anunță, că la 3 (16) Maiu se va judeca înaintea Curții cu jurațĭ din Clușiŭ procesul pe motiv de „agitație". Este incriminat articolul „A murit Matia și cu el dreptatea". Acusat e d-l Ioan *Moța* fost redactor responsabil al foii. Acusatul va fi apĕrat de d-l advocat Dr. Aurel *Vlad*.

Școle de meserii în România. Ministeriul cultelor și instrucțiunei publice a trimis următórea însciințare în tóte satele din România: Guvernul a înființat prin sate mai multe școlĭ, în carĭ copiiĭ sătenilor sĕ învețe meserii, precum și chipul de a lucra pămêntul mai bine, așa în cât sĕ scótă din el folos mult mai mare de cât scot sătenii. Aceste școlĭ au de scop sĕ dea sătenilor mijlocul de a-șĭ mări avutul; pentru-că pămêntul, când e bine lucrat îmbogățesce pe om; ér o meserie se scie că face cât o moșie. Satele nóstre sunt pline de meșteșugarĭ, mai toțĭ streinĭ, carĭ de multe orĭ nu-șĭ cunosc meseria, și cu tóte astea câștigă destui banĭ. Banii aceia pot sĕ-i câștige sătenii, décă vor sci sĕ facă séu sĕ drégă un car, orĭ un plug, orĭ sĕ facă roțĭ, orĭ sĕ facă lemnăria unei case. Tóte acestea se pot învĕța numai în doi anĭ în școlile elementare de meserii, orĭ în cele de agricultură, înființate pe la sate De aceea, îndemnăm pe sătenĭ sĕ-șĭ trimită băeții la aceste școle, căcĭ spre folosul lor va fi. Ca sĕ le facă înlesnire, guvernul a luat mĕsurĭ, pentru-ca în cele mai multe din aceste școlĭ, sĕ se dea băeților mâncarea de la prând.

Archiepiscopul și mitropolitul Dr. Vladimir de Repta al Bucovinei a plecat cu trenul accelerat de Lunĭ diminéța la Viena, pentru a lua parte la ședințele sinodului archiepiscopesc, convocat pe 12 Maiŭ n. la Viena.

In Bucovina ca și la noi. Cetim în „Deșteptarea" din Cernăuțĭ: Nu-i vine omului a crede, dér este fapt, că la judecătoria districtuală secția civilă din Cernăuțĭ, nu este aplicat nicĭ un singur judecător, care sĕ cunóscă limba română și sĕ pótă purta pertractările cu părțile litigante române din districtul Cernăuțului. D-nii judecătorĭ: Terlecki, Horten, Wania, Angermann și Weisselberger nu cunosc o bóbă românesce, tot așa nu este aplicat acolo nicĭ un singur auscultant, care sĕ cunóscă limba română; chiar și toțĭ ceilalțĭ oficialĭ și canceliștĭ nu cunosc limba românéscă, afară de unicul corb alb între dênșii, Naftali Wender, care rupe, taie românesce cum póte. Din causa acestor referințĭ poporul din comunele românescĭ ale districtului Cernăuț trebue sĕ sufere, pentru-că nu póte fi înțeles în limba în care se esprimă; și décă poporul românesc, pentru a fi înțeles — întrebuințézá de silă altă limbă, spre pildă cea ruténa, atuncĭ suferе și mai mult, pentru-că nu-șĭ póte apĕra causa cum se cade, într'o limbă pe care nu o cunósce și n'o înțelege perfect...

Inmormêntarea unui învĕțător. Vinerĭ în 1 Maiŭ a încetat din viéță după grele suferințe, învĕțătorul *Dimitrie Bulicrea*, care 11 anĭ a funcționat în comuna sa natală Porumbacul-inferior, ér 7 anĭ la școla grănițeréscă din Voila. Inmormêntarea s'a făcut Duminecă de către 5 preoțĭ în frunte cu protopopul Avrigului I. Cândea, care la mormênt a ținut și un cuvênt funebral. Au mai ținut discursurĭ, notarul Marinescu în numele „Porumbăcenei" al cărei membru fundator, cassar și apoi contabil a fost rĕposatul, ér la urmă a vorbit un tînĕr cleric. Despre acest învĕțător ni-se scrie:

„Suflet nobil a fost adormitul în Domnul, colegul nostru Dimitrie, pentru aceea și uneltirile dușmănóse mult îl indispuneau, ér în urmă într'atâta l'au mâhnit, încât în flórea etății, abia avênd 38 anĭ, când mai mult putea sĕ fie folositor sieșĭ și altora — l'au culcat la pămênt. Frumósa lui bibliotecă, cum rar vei găsi la cărturarii noștri de pe sate, încă vorbesce despre setea lui de învĕțătură și dorul de luminare, în locul afurisitelor de „cărțĭ", carĭ la cei mai mulțĭ ai noștri le răpesce aprópe întreg timpul vieții — fără nicĭ un folos și scop mai înalt. Ca soț de căsĕtorie și tată de familie, ca învețător și membru în diferite societățĭ, Dimitrie Bulicrea a fost o pildă viie de urmat pentru toți cei carĭ l'au cunoscut. După rĕposatul a rĕmas o vĕduvă nemângăiată și un mic orfan, Aurel, abia în anul al decelea al fragedei lui etățĭ. Bunul Dumnedeu sĕ-i ia sub puternicul sĕu scut! Cu Dimitrie Bulicrea a apus în mormênt unul dintre cei mai vrednicĭ fii ai frumósei comune Porumbacul inf., ér pe terenul școlei unul dintre cei mai zeloșĭ și devotațĭ apostolĭ ai statului învĕțătoresc.

Dumnedeu sĕ-l odihnéscă în pace!"

Românĭ la Roma. După grupul de 160 de escursioniștĭ din România, carĭ au luat parte la congresul latin din Roma, — a treia di de Pascĭ a pornit și din Blașiŭ un grup de pelerinĭ compus din 46 persóne, luând linia Budapesta—Fiume—Ancona—Roma. Intre aceștia erau 12 dame și 16 studențĭ. Aranjatorul pelerinagiului a fost d-l A. C. Domșa, ér conducĕtor Il. Sa Dr. V. Hossu. In diua de 27 Aprilie pelerinii au fost primițĭ în audiență la papa. La întórcere au luat linia Firenze—Veneția—Fiume. Călĕtoria a durat 12 dile.

Din Reșița-montană ni-se scrie, că în 3 Maiu n. s'a sfințit o flamură bisericéscă a muncitorilor de la topitoria de acolo. La actul sfințirei au luat parte autoritățile din Reșița și cele 4 reuniunĭ. Séra s'a dat un concert la care au participat vr'o 800 persóne.

Dar. D-l Ioan *Vlad* fost învĕțător în Orăștie, a dăruit în memoria mamei sale rĕposate Raveca, fondului vĕduvelor și orfanilor meseriașilor, întemeiat de „Reuniunea sodalilor românĭ din Sibiiu" suma de 10 cor; la fondul Dr. D. P. Barcianu, pentru ajutorarea sodalilor lipsițĭ de lucru 10 cor. și fondului de 20 banĭ pentru acuirarea unei case cu hală de vêndare 10 cor. în total 30 cor.

La fondul de 20 banĭ, întemeiat de „Reuniunea sodalilor românĭ din Sibiiŭ" pentru cumpĕrarea unei case cu hală de vêndare pe séma meseriașilor românĭ, au mai contribuit următorii d-nĭ: Mihail Cirlea notar public, Abrud 20 cor., Dr. Aurel Vlad directorul „Ardelenei", Orăștie, Iosif Popescu director de bancă, Reghin, Dr. Ioan Popescu adv., Reghin, Dr. Gavriil Buzura adv. Dej, Nicolae Garoiu advocat Zĕrnescĭ, Dr. Nicolae Vecerdea directorul filialei „Albinei", Brașov, Dr. Iancu Mețianu adv., Zĕrnescĭ, fie-care câte 10 cor.; Dr. Ioan Fărcaș adv., Deșiŭ 6 cor., Virgil Onițiŭ director gimnasial, Brașov 5 cor.; A. V. 3 cor.; Dr. Vasile Preda adv. 5 cor; d-na Sabina Preda n. Andreica, Câmpenĭ 5 cor; Dr. Valer Moldovan cand de adv. Brașov 4 cor.; Dr. Ioan Șenchea advocat, Făgăraș, Iosif Morariu protopresb. Dobca, de la ambii câte 2 cor.; Gregoriu Pletos, prof. gimn, Năsĕud și Iosif Comanescu paroch, Codlea, fie-care câte 1 cor.; d-l Ioan David notar, Avrig, pentru sine, pentru soția sa Albertina și fiiul lor Corneliu în total 6 cor.

Pentru frații din America au mai trimes la Redacția nóstră 1, d. I. *Oncescu* not. pens. din Sebeșul săsesc trei volume legate din „Familia“ (anii 1868 — 1869 și 1870) precum și 23 de fascicule din „*Privitorul*“. 2, d. Ioan *Kövány* preot gr. cat. în Ivaniș (Beiuș) *a)* „Resunetul“ colecție de cântări naționale *b)* „Poesii“ de Iosif Vulcan, *c)* „Robinson cel june“ de Campe-Pamfiliu, *d)* „Secretele a trei nopți“ de Frankstein — Grapini, *e)* Povești ardelenești de I. P. Reteganul. 5 broșuri *f)* Carte conducĕtóre, de Gavr. Trifu 3 volume.

Prinderea unei bande de tâlharî. De curênd se pripășise împrejurul Bucurescilor o bandă compusă din mai mulțî țiganî, carî operau dіua nămiada mare asupra drumeților. Prefectura de Ilfov prindênd de veste, a dat ordine severe subprefecților și primarilor sĕ pună mâna pe acești țiganî. D-l Anghelescu, ajutorul de primar al comunei Popeștî-Conduratu conform acestui ordin s'a pus imediat în urmărirea a patru inșî din bandă. La un moment dat, aceștî țiganî pun mâna pe ajutorul de primar, îl lovesc cu ciomegele și unul din ei îl rănesce chiar cu o furcă la mână. După acéstă ispravă, tâlharii fug cu toții în comuna Dudeștî-Cioplea, unde întêlnesc un țĕran, îl bat ca și pe acesta, și-l jefuesc de 240 lei. Primarul acestei comune, împreună cu jandarmii ruralî se pun în urmărirea tâlharilor și-'i prind în cele din urmă, în cupola de tragere de pe câmpul Cotrocenî. Étă numele lor: Costache Miclescu, Gheorghe Costache, Ioan Mihaiŭ, Ioan Matache, Petre Ioan, Dumitru Costantin, Pavel Chiriac și Sache Gheorghe. D. Paul Stătescu prefectul județului Ilfov a înscііnțat imediat pe d-l ministru de interne despre acest cas.

Prima reuniune pentru înzestrarea fetelor și copilelor fondată în anul 1863 în Budapesta. In luna lui Aprilie 1903 s'au înscris din nou 975 partide și s'au plătit premii de zestre 86751 cor. De la 1 Ianuarie până la 20 Aprilie numĕrul partidelor inscrise din nou este 4270 și suma plătită ca premii pentru înzestrare 253,756 k. 75 banî.

Un sfat bun. Cine vrea sĕ-șî facă în grădină un covor frumos de iérbă, aceluia se recomandă a-șî procura de la Magazinul de semințe c. r. *Edmund Mauthner* în Budapesta, amestecul de semințe de iérbă compus din iérbă de la „Promenada“ séu „insula Margaretha“. De 29 anî liferéză Mauthner aceste semințe de iérbă pentru parcurile splendide din Budapesta și din insula Margaretha.

In Englitera damele nu întrebuințéză alt cosmetic de cât laptele de castravețî, pentru care s'au dat banî mulțî în strĕinătate. Astădî este de prisos acésta, fiind-că se póte căpĕta la farmacistul G. Balassa, în Timișóra, laptele de castravețî engl. veritabil, sticla cu 2 coróne. Este în de obște cunoscut, că laptele de castravețî englezesc veritabil al lui Balassa netedesce și înviorézâ pielea. Face sĕ dispară în scurt timp cu totul pistruile de pe obraz, petele de maiŭ și tot felul de necurățenii ale feței. De recomandat este și săpunul de castravețî engl., bucata 1 coronă, și pudra 1 cor. 20 b., și 2 coróne. Se găsesce în tóte farmaciile.

Stabilimentul de băi al provinciei Stiria, **Baia Neuhas** lângă Cilli recunoscută ca Acratothermă de 37° Celsius. și isvor de apă cu conținut de oțel, 397 metri d'asupra mării. Stația călei ferate Cilli, depărtare de Viena și Budapesta 8 óre, de Agram 4½, de Triest 5½ óre. Băi termale, cură de bĕut, băi electr. Hydro și Thermotherapie, massage, gimnastică svediană, electroteraphie etc. Resultate eminente de cură la bóle femeiescî și de nervî, șoldină, reumatism etc. Tóte felurile de amusamente și petrecerî cu musicî, salóne de jocurî, biliard și cetire, Lawn-Tennis, Ping, Pong, Popice. Restaurante escelente, reuniunî, balurî, concerte, vênătóre, pescărit, parc minunat. Stație de poste și telegraf. Prețurî moderate. Director și medic balnear Dr. Arthur Hiebaum. Informații și prospecte gratis de la direcția de băi. Seson de la 1 Maiŭ până în Octomvrie.

Scirî locale.

Adunarea generală a Casinei române din Brașov, convocată pe mâne Duminecă în 10 Maiu st. n., prin acósta o **revoc până la altă disposiție.** — *Iuon Lengeru*, președinte.

„Sĕrbarea lui Popasu“ séu *maialul școțelor nóstre centrale* din Brașov, se va ține (în cas de timp favorabil) *Luni 11 Maiŭ* st. n. în Stejeriș.

Cununie. D-l Ioan *Leucă* și d-șóra Efrosina *Rĕșnoveanu* își vor serba cununia religiósă mâne Duminecă, 10 Maiŭ, în biserice sf. Nicolae din Prund.

Foc. Astădî la óre 6¾ un mare foc s'a încins la casele locuitorului din Scheiŭ-Tocile, Fritsch măestru frânghier. Focul a mistuit întreg coperișul caselor dimpreună cu cânepa și câlții ce se aflau în pod. La nenorocitul măestru s'a întêmplat acum pentru a doua óră foc. Casele sunt asigurate. Se dice că focul s'ar fi încins din negligența servitórei.

Spitalul civil din Brașov. Din tabloul, ce ni-se trimite asupra contingentului bolnavilor în luna Aprilie vedem, că din Martie rĕmaseră 172 bolnavî, al căror numĕr în Aprilie s'a urcat la 302 (175 bărbațî, 127 femei). Din aceștia s'au vindecat 156, s'au îndreptat 13, au murit 13. Au mai rĕmas 120. Dile de îngrijire: 3662. Causa deceselor au fost: 3 tuberculosa plămânilor, 3 pneumonie croupósă (2 au fost aduși în agonie la spital), 2 pneumonie catarală, 1 delirium tremens (bețiv), 1 coma diabeticum, 2 marasmus senilis (bĕtrânețe). In Aprilie s'au făcut 91 operațiunî, dintre carî 10 ortopedice, 2 obstetricale. In 58 casurî s'a întrebuințat chloroform narcose, 16 casurî fără anaestesiare, 5 cu anaesthesie à la Schleich, 2 cocain anaesthesie. Au fost tratațî ambulatoric 627 sĕracî. Operațiunî ambulatorice 27, dintre carî 22 fără anaesthesiare, 3 cocain anaesthesie, 2 Chloroform narcose.

Concert. Duminecă în 10 Maiŭ musica comunală va da un concert în sala hotelului Europa sub conducerea capelmaistrului Max Krause. Se vor esecuta între altele: Uvertura la Tannhäuser de R. Wagner și „Rhapsodie Roumaine“ de Ionescu (orch. de M. Krause). Inceputul la órele 8. Intrarea 60 banî. — *Luni* la órele 5½ musica comunală va da un concert pe promenada de jos.

»Romana«.

Cu bucurie aducem la cunoscința publicului cetitor, că dilele aceste a apărut în editura tipografiei A. Mureșianu descrierea și esplicarea dansului nostru de salon „Romana“.

Titlul broșurei este:

„Romana“, dans de colónă în 5 figurî. *Descrisă și esplicată împreună cu musica ei, după compunerea ei originală.* Cu-o întroducere („în loc de prefață“,) de *Tunarul din Dumbrău*, **Popa**. — Tipografia Aurel Mureșianu, Brașov 1903.

A trecut deja o jumĕtate de secol, de când, în epoca redeșteptării nóstre naționale, s'a compus și înființat în Brașov „Romana“, unicul dans de colónă român. In ierna anului 1901, cu ocasiunea jubileului de 50 de anî de la fondarea Reuniunei femeilor române, s'a serbat la balul festiv ce s'a dat în Brașov cu ocasiunea acésta și jubileul de 50 de anî al „Romanei“. La acest jubileu vre-o 20 de părechî, damele purtând costum național, au jucat „Romana“ jubilară, adecă au esecutat acest dans întocmai după regulele și prescrierile originale, cum s'a esecutat înainte cu 50 de anî la primul bal al „Reuniunei“.

Autorul broșurei esplică „Romana“ în strînsă legătură cu musica ei după aceste regulî și prescrierî originale, fără abaterile și erorile, ce cu timpul s'au furișat în acest dans. (Esplicarea figurilor—o face alăturî și în limba germană.)

Meritul autorului broșurei mai sus anunțate este, că a fixat regulele originale ale „Romanei“, ca orî și unde în ținuturile și țĕrile locuite de Românî acest dans de colónă român sĕ pótă fi studiat și jucat cum se cade și uniform. De aceea a adaus la finea broșurei și textul frumósei și atrăgĕtórei musice a „Romanei“, esplicând printre note tóte mișcările dansului după tactele musicei.

Pe lângă popularitatea, de care se bucură dansul „Romana“ pretutindenî între noi, a fost tot-déuna o dorință viuă a publicului nostru de a o vedé jucându-se bine, esact și uniform. Credem, că broșura de față, care face istoricul și descrierea figurilor dansului cu multă îngrijire și acuratețǎ, va satisface pe deplin dorinței generale.

Broșura este în cuart mare, hârtie fină și tipar elegant, cu adausul unei cóle de note (musica „Romanei“ cu esplicărî) și costă numai 2 cor. **50** banî (plus 5 banî porto-postal) pentru România 3 lei.

„Romana“ se póte procura de la tipografia A. Mureșianu, Brașov.

Adunări de învĕțătorî.

(Convocărî.)

Filiala Năsĕudului a reuniunei învĕț. gr. cat. *„Mariana“*, își va ține adunarea sa anuală în *17 Maiŭ* st. n. a. c. în localul școlei conf. gr. cat. din Nepos, la care prin acésta se invită cu tótă stima P. T. D. D. membrii, precum și toțî aceia, carî se intereséză de înaintarea învĕțămêntului poporal.

Programa: 1) La 8 óre a. m. participare în corpore la serviciul divin. 2) Deschiderea ședinței. 3) Alegerea comisiunilor: *a)* pentru critisarea esamenului de la finea anului școlar, *b)* pentru verificarea protocolului. 4) Esamenul din clasele inferióre și superióre eventual și a celora din clasele repitiționale, prin învĕțătorii de la aceea școlă: Dionisiu Istrate și Andron Petri, sub presidiul Reverds. Domn Ciril Deac vicariu foraneu și inspector școlastic districtual. 5) Raportul delegatului filialei despre resultatul esamenelor anului școlar espirat 1901, 1902, de la școlele confesionalî aparținĕtóre acestei filiale. 6) Raportul comisiunei critisătóre. 7) Comunicarea scriptelor emanate de la biroul central al reuniunei. 8) Pertractarea eventualelor propunerî insinuate subscrisului birou, în sensul statutelor. 9) Statorirea locului și timpului pentru adunarea viitóre. 10) Alegerea delegaților filialei pentru esamenele de la finea anului școl. curent. 11) Alegerea biroului reuniunei. 12) Inchiderea ședinței.

De la presidiul filialei Năsĕudului a reuniunei învĕț. gr. cat. „Mariana“.

Naséud, la 3 Maiu 1903.

Președinte: *Ignațiu Seni.* Secretar: *Macedon Linul.*

Nota: Adunarea filialei se va ține de-odată cu esamenul. — Plecarea din Năsĕud la Nepos se va întêmpla în diua adunării, Duminecă diminéța la 7 óre precis.

Reuniunea învĕț. gr. cat. „Mariana“ desp. II își va ține adunarea generală ordinară la *10 Maiŭ 1903* în localitatea școlei conf. gr. cat. din *Ilva mare* la care se invită cu tótă stima de a lua parte atât d-nii membrii cât și onor. public interesat de causa învĕțămêntului.

Programa: 1) La 8 óre a. m. membrii asistă în corpore la serviciul divin. 2) La 9 óre a. m. deschiderea ședinței prin președinte. 3) Apelul nominal. 4) Esmiterea comisiunilor: *a)* pentru verificarea procesului verbal, *b)* pentru critisarea prelegerilor practice și *c)* pentru înscrierea de membrii noi. 5) Ținerea prelegerilor practice: *a)* clasa I din învĕț. intuit. Hapuciul (micea) prin învĕț. clasei Ioan Constantin *b)* Cl. V și VI Tractarea logică a poesiei nr. 85 „Róua“ ca poesie prin învĕț. clasei Onisim Sasu. *c)* Tot cu școlarii din cl. V și VI Istoria patriei: „Biografia regelui Matia“ prin învĕț. Gavrilă Galan. 6) Cetirea Disertațiunilor întrate. 7) Rapórtele comisiunilor de sub p. 4 b. și c. 8) Pertractarea propunerilor și publicarea ordinațiunilor oficióse. Alegerea unui delegat pentru participarea la esaminele de vară ținĕnde în anul curent în reionul acestui despărțĕmênt. 10) Statorirea locului și a timpului pentru adunarea generală viitóre. 11) Alegerea biroului acestui despărțĕmênt. 12) Inchiderea adunării prin președinte.

Rodna veche, la 25 April 1903.

Președinte: *Silvestru Mureșianu* învĕțător. Secretar: *Nicolau Mureșianu* învĕțător

---

Despățĕmêntul „Aiud“ al „Reuniunei învĕțătorilor gr. cat. din Archidiecesa de Alba-Julia și Făgăraș“, prin acésta se convócă în sensul §§ 13 și 21 din statute la adunarea de primăvara, ce se va ține în Ognișóra la 28 Maiŭ st. n. c. înainte de amiadî la 10 óre.

Teiuș, la 8 Maiŭ n. 1903.

Cornel Crișanu, președinte.

Mulțămită publică.

Tuturor acelor prea onorațî domnî și dómne, carî luând parte la ședința festivă a societăților de lectură de la gimnasiu și școla comercială superióră, au contribuit cu sume mai marî séu mai micî, prin acésta li-se aduc cele mai vii mulțămite.

Étă numele acelor P. O. domnî și dómne:

Familia Popovicî 30 cor., Dr. Vecerdea 10 cor., I. Săbădeanu 5 cor., I. Ciurcu 5 cor., Dr. I. Blaga 6 cor., Internatul orfelin român din loc 10 cor., D. Făgărășanu 4 cor., Dr. A. Mureșianu 3 cor., d-na B. Blebea 4 cor., Dr. V. Saftu 4 cor., G. Renția 2 cor., I. Bidu 4 cor., Dr. Vajda-Voevod 2 cor.. V. Onițiŭ 3 cor., V. Popa 2 cor., Dr. I. Bunea 2 cor., A. Banciu 2 cor., D. Lupan 2 cor., N. Haller 3 cor., I. Aron 2 cor., N. Bârsan 2 cor., dómna Branisce 2 cor., A. Puian 2 cor., A. Ciortea 2 cor., M. Navrea 2 cor, d-na și d-șóra M. Baiulescu 3 cor., d-șóra H. Nemeș 2 cor., Dr. St. Stinghe 2 cor., C. Voina 4 cor., A. Paul 1 cor., I. M. 1·20 cor., d-șóra Coliban 1 cor., I. Muntean 1·20 cor., d-șóra Neguț 1·40 cor., Bădițoiŭ 1·20 cor., Marcu 1 cor., V. Crĕngă 1 cor., Jiga 1 cor., d-na Ivaniov 1·40 cor., d-l N. P.-Petrescu 2 cor., d-șóra E. Vlaicu 1·20.

Au mai contribuit: D-na Panțu, d-l I. Petrovicî, N. Oancea jun., d-na Groza, d-șóra Mircea, d-șóra Haller, d-șóra Lacea, d-na Mazuchi, Handra și N. N. voluntarî, d-l Roman. Muntean, cadet, Familia Preșmerean, S. Roșca.

Din causa aglomerației, numele multor P. O. Domnî și Dómne, precum și sumele oferite n'au putut fi esact însemnate.

Au întrat ulterior de la d-l G. Dima 4 cor., prof. Christiani 5 cor., d-l A. Bârseanu 2 cor. și de la Ios. Maximilian paroch în Brașovul-vechiŭ 3 cor.

Venitul curat 90·72 cor.

N. Sulică m. p., *I. Pricu* m. p.

ULTIME SCIRI.

Arad, 9 Maiŭ. In comuna *Sepreuș* a fost erî alegere de primar. Socialiștii au avut candidatul lor în persóna lui Iosif *Mateiu*, care însĕ a rĕmas în minoritate față cu celălalt candidat, Florian *Pervu*. Socialiștii fiind nemulțumițî au început sĕ facă gălăgie. *Gendarmii au împușcat în mulțime. Cincî ómenî au rĕmas morțî pe loc.* Alții vr'o cincî sunt pe mórte. Numĕrul răniților este necunoscut. Agitația socialistă a fost alimentată de către ómenii fițuicei numită *„Voința Poporului“*, al cărui ultim numĕr a eșit tipărit cu litere roșii ca sângele.

Literatură.

—A apărut tomul I. din *„Novele“* de Vasilie Ranta *Buticescu*. Broșura are 286 paginî și conține istorióre frumóse scrise într'un limbagiu plăcut. Prețul ei e 1 cor. 60 banî plus 20 banî porto. Se póte procura de la tipografia A. Mureșianu, Brașov.

Scrisóre.

II.

Vlădenî, 7 Maiŭ 1903.

„Olandezî sburătorî“.

Timpurile de iobăgie au apăsat greu asupra comunei. Lipsindu-le libertatea, locuitorii nu s'au putut ridica, nu puteau da înainte, pentru-că o mare parte a muncii lor se făcea pentru ridicarea altora. Infățișarea satului era tristă și urîtă. Locuințele fórte primitive, din lemn, acoperite cu paie, cu dosul către stradă, nicî nu sĕmănau a case omenescî. Intr'o singură curte erau câte 2—3 și mai multe familii îndesuite.

Atât în cele materiale, cât și în cele culturale erau destul de înapoiațî. Din causa miseriei multe familii fură silite sĕ emigreze. Au rĕmas date autentice, că în anul 1832 guvernul dete ordin, ca în sensul ordonațiunilor esistente sĕ se pedepséscă vecinii celor emigrațî, pentru-că n'au făcut arătare la timpul sĕu, ca în chipul acesta sĕ se statoréscă un esemplu și sĕ se împedece pentru viitor emigrările.

Evident, că nu acesta era mijlocul cel mai potrivit de a împedeca pe ómenĭ sĕ-şĭ părăséscă ţéra, ci stîrpirea nĕcazurilor, carĭ îi făceau sĕ ia lumea în cap, uşurarea şi îmbunătăţirea traiului lor.

Lupta pentru traiŭ tot-déuna a fost aprigă şi va rĕmâné şi de aci înainte tot atât de aprigă şi de înteţită.

Aşa e mersul lumei.

Legea firei ne-a sădit dragoste de viéţă, la care tótă finţa ţine din rĕsputerĭ.

Până la construirea drumului de fier Vlădărenii se susţineau mai ales cu cărăuşia şi cu negoţul, transportând unele mărfurĭ (feţe de perină, bete, brâne; apoi lumînărĭ, păsat, oleiŭ etc.) de-a lungul şi de-a latul Transilvaniei, trecênd nu odată în România, Bucovina, Moldova etc. Când mergeau cătră Deşiŭ, Bistriţa, tot-déuna se încărcau îndĕrĕpt cu petri de móră de la Ciceu.

Din acéstă curiósă şi aventuriósă viéţă de „Olandezĭ sburătorĭ“ au rĕmas de veste şi poveste unele întêmplărĭ, din carĭ nu va fi de prisos sĕ amintesc pe cele mai cunoscute.

Prin 1850—1870, când nu erau atâtea drumurĭ de fer, în fie-care an, pe la culesul viilor, Vlădărenii cărăuşĭ plecau cu carĕle încărcate cu var în „ţéra vinului“, până pe la Cetatea de baltă şi mai departe. — După-ce vindeau varul, la întórcere spre casă încărcau buţĭ cu vin nou (must) pentru crâşmarii şi burgării (cetăţenii) din Braşov. Unii făceau şi specula cu vin.

Pe drum, pe unde stăteau, sĕ hrănéscă vitele, aprópe cu toţii scoteau vin din butóe cu ţéva séu cu tidva, sĕ ospĕtau, se veseliau până ce li-se părea, că tótă lumea le rîde de bucurie, scurt: trăiau ca la nuntă. Când se apropiau de Braşov şi cu deosebire de Codlea, potriveau sĕ ajungă nóptea. Atuncĭ îşĭ aduceau aminte, că apa încă e bună de ceva: îşĭ adăpau caii, ér mai pe urmă se socoteau de-şĭ adăpau şi butóele, de le înfundau cu apă până la cep. Unul dintre cărăuşĭ, cu numele Potcóvă, îşĭ botezase vinul prea straşnic. Adunându-se în acest chip la pórta cetăţii din Braşov mai mulţĭ Saşĭ, ca sĕ-şĭ priméscă vinurile, al de se sfătuise cu Potcóvă (un postovar) începù sĕ stea la îndoélă, că óre sĕ priméscă vinul comandat orĭ ba? Ceia-lalţĭ, încă gustară din un vin şi din altul, găsindu-le mai pe tóte bine adăpate. Atuncĭ un Sas năcăjit dise cătră altul săsesce: „Det ass och Potkove“. (Ăsta încă e Potcóvă). Celă-lalt rĕspunse: „Hai ass üverall Potkove“. (Pretutindenĭ e Potcóvă).

Şi de atuncĭ, vinul slăbuţ, apos, Saşii îl numesc „Potcóvă“ până în diulica de astădĭ.

Mai mulţĭ vlădărenĭ, întorcêndu-se odată din călĕtorie, după-ce răbdară multă fóme pe drum, apropiindu-se de Sibiiu se înţeleseră cu toţii, ca „sĕ trăéscă odată bine“. Cum ajunseră la crâşmă, cel mai guraliv dintre ei, Bucur al lui Man, dise crişmarului König: „Jupâne, sĕ ne găteseĭ un prând vlădicesc“. Crîşmarul le şi găti o mâncare domnéscă. Cărăuşilor abia li-se ajunse „câte pe o măsea“ şi plătind de unul câte trei sfanţĭ, tot flămândĭ au rĕmas Atuncĭ mai cerură câte o cépă adăogând Bucur, „că de om mai mânca ca vlădica, ne ia Sasul şi pe Mişca (bou)“.

In postul Crăciunului şi al Pascilor mai toţĭ sfîrnarii din Vlădenĭ aveau obiceiul sĕ plece cu pesce „în Ardeal“. Işĭ cumpĕra fiesce-care câte o legătură de pesce sărat din Braşov, punea boii la car, ciubărul cu pescele între loitre, cumpenile acăţate la covîltir şi aid' în negustorie, umblând prin cele sate şi strigând la pesce sărat. De regulă vindeau pescele numai pe bucate, pe cucuruz. O femee vĕduvă trimise şi ea pe feciorii ei cu pesce, dicêndu-le: „Dragii mamii, băgaţĭ de sémă sĕ nu pierdeţĭ capetile“, înţelegênd ea capitalul pus în pesce. Feciorii plecând ascultară de sfatul mamei lor şi după-ce eşiră din sat, se hotărîră ca sĕ nu vêndă capetile de la pescĭ. La întórcere biata femeie îşĭ făcù cruce, când feciorii aduseră tóte capetile.

Şi étă câte mai pot păţi ómenii în lumea asta, care-i ca şi un têrg: unii cumpĕră, alţii vênd, décă au ce şi din ce. Şi de bună sĕmă o fi când-va „tîrg şi în Vlădenĭ“, dér până ierĭ mai alaltă-ierĭ, era bine sĕ nu vii cu lucrurĭ de acestea înaintea Vlădărenilor, că te pomeneai tot cu lucrurĭ sfiinte, cam de la Evanghelie în sus!

(N.B. Pentru tóte datele înşirate a se vedé „Monografia comunei Vlădenĭ“, de J. Zorca.)

Şolomonar.

Crescerea viermilor de mătase.

Pe la sfêrşitul lui Aprilie séu începutul lui Maiŭ, semênţa gândacilor de mătase se scóte din pivniţă şi o lăsăm sĕ clocéscă. Sĕ scie că sĕmênţa viermilor de mătase lipită pe hârtie séu pânză, se păstréză punêndu-se într'un coş, care se atêrnă în pivniţă cu temperatură constantă de zero grade, cu aer curat, mai bine ceva umed de cât uscat.

Déca sĕmênţa se ţine iérna în aer prea uscat, atuncĭ ea clocesce prea de timpuriŭ.

Déca sĕmênţa trece repede de la frig la căldură, de la uscăciune la umedélă, face ca viermii sĕ iésă mai târdiu şi neregulat.

Viermii ies cu greu şi rêndurĭ-rêndurĭ din sĕmênţa, care îndată după recoltare a fost pusă şi ţinută la o temperatură sub 0^0, séu care a fost espusă la schimbărĭ de temperatură.

Plodul piere din ouĕle, carĭ au fost păstrate în strat prea gros (mai gros de o jumĕtate centimetru) şi bătute de sóre.

Ouĕle au nevoie de linişte şi decĭ nu e bine a le scutura, séu a le rade de pe pânză.

Ouĕle carĭ clocesc la căldură mare şi uscată (peste 31 grade), dau viermĭ bolnăvicioşĭ, carĭ mor după o lăpĕdare de piele.

Desvoltarea plodului din ou şi a vermelui, merg paralel cu vegetaţia dudului. Pe la sfêrşitul lui Aprilie când se arată foile de dud (frăgar), începe a cresce şi plodul din ou, care ese îndată ce se arată primele foi şi cresce mereu în mĕsura acestora, aşa că viéţa viermilor se termină, adecă fac gogoşile în Iunie, când se coc dudele.

Timpul clocirei merge cu temperatura. Sĕmênţa care, cu ocasia transportului a stat mai multe dile la căldură, nu mai póte fi pusă la o temperatură mai jósă. Când temperatura se urcă cu încetul până la 22 grade în 10 până la 14 dile, viermii ies din ou; déca însĕ e rece, clocirea póte dura şi 3 sĕptĕmânĭ.

La eşirea din ou viermele de mătase e fórte mic (abia are 2 milimetri); cresce însĕ fórte repede şi atinge în 4 sĕptĕmânĭ o lungime de peste 8 centimetri. La început, colórea lui e cafenie închisă, aprópe négră; cu încetul însĕ, adecă după fie-care lăpĕdare de piele, se deschide, aşa că la urmă e albă cenuşie séu galbenă străvedie.

Viermele de mătase are 2 rase principale: viermĭ cu mătasea galbenă şi viermĭ cu mătasea albă.

Ouĕle celor dintâiŭ sunt mai închise.

*

Viermii de mătase se cresc într'un local spaţios, bine luminat şi care sĕ pótă fi aerisit destul de bine. Aerul curat e o condiţiune de viéţă pentru viermĭ. Prin rĕsuflarea lor, prin escremente şi rĕmăşiţe de foi, aerul se strică şi mirόse greu, când întrăm. Nu e bine sĕ deschidem ferestrele pentru a premeni aerul; e mai nimerit sĕ avem ventilatorĭ în pereţĭ séu în ferestri.

Aerul din odăi se póte curăţi punênd var nestins în bucăţĭ sub mese care trebuesc înlocuite când s'au prăfuit.

Pe un metru pătrat se pot cresce până la 625 viermĭ, 10 grame de sĕmênţă numĕră 12.000 ouĕ, prin urmare acestea reclamă cel putin 16 metri pătraţĭ, afară de local trebuincios pentru trecere.

Mĕsurarea temperaturei se face cu termometrul, care se atêrnă în local. Căldura cea mai potrivită în prima vêrstă e cea de 24^0. Aerul localului nu trebue sĕ fie nicĭ prea uscat, nicĭ prea umed.

Foile de dud, carĭ se dau gândacilor, sĕ nu fie degerate, pătate, prăfuite, cu rouă séu ploate.

La început, cu deosebire, sĕ dă viermilor foi micĭ şi sănĕtóse, mai târdiu mai marĭ şi la sfêrşit ramurile întregĭ.

*

Intr'un local de crescerea viermilor de mătase, avem nevoie de *cutia de clocire* o cutie de carton de mărime diferită. Patru sute ouĕ aşedate unul lângă altul au trebuinţă de 9 centimetri pătraţĭ. Cutia se face din carton uşor şi are o adâncime de 3 centimetri. Pe dinăuntru se căptuşesce cu hârtie netedă. Drept capac al cutiei, servesce un cadru de lemn, pe care se prinde o pânză rară (zăbranic).

Ouĕle cu pânza pe care sunt lipite se pun în cutie şi pe pânză (zăbranicul capacului) se pun frunde. Viermişorii eşiţĭ din ou trec prin zăbranic pentru a ajunge la frunde.

Viermii se mută şi se hrănesc pe paturĭ formate din 5—6 poliţe séu etajere.

Cadrul unei etajere se face din scândurĭ de 5 cm. lăţime şi 3 cm. grosime. Se dă cadrului o lungime de un metru şi o lăţime de o jumĕtate metru. Pe cadru se întinde o pânză rară tare, séu o împletitură de sfóră, séu beţe de trestie de grosimea degetului. In ultima etate, 300 vermĭ au nevoe de o jumĕtate metru pătrat. Prin urmare, pentru cultura a 10 grame de sĕmênţă, ne trebuesc cel puţin 10 etajere de acestea.

Pentru a face economie de loc, mai multe etajere se pun una de-asupra alteia, din 50 în 50 centimetri formând patul. Ele sprijinesc de 4 lanţĭ verticalĭ, groşĭ de 4 cm. şi impreunate sus şi jos prin câte 2 stinghii; un pat format din 5 etajere costă până la 10 lei.

Viéţa gândacilor de mătase atêrnă de îngrijirile ce li-se dă şi de calitatea frundelor de dud. („J. S. C. A.“)

P O V E Ţ E.

Cum trebue fértă şunca. — Ca sĕ avem o şuncă fértă gustósă, o fierbem mai întâiŭ jumĕtate oră în apă, apoi turnăm peste ea ca pe jumĕtate, vin alb, adăogând la el şi ceva chimen, bobe de enuper, zahăr, cójă de lămâie, cuişóre şi se lasă sĕ fiérbă mai departe, fiind vasul acoperit. După-ce a fiert în deajuns, şunca se pune în tésc séu se pune o greutate pe ea. Numai după ce s'a récit pe deplin, o putem tăia felii.

*

Contra guturaiului. Un medic încredinţéză, că din „tote mijlócele pentru a lecuì guturaiul, nicĭ unul nu este mai bun de cât întrebuinţarea zamei de lămâie“. Etă cum trebue sĕ se ia: Se pune într'o lingură, séu mai bine în palmă, zéma unei lămâi curate şi se trage pe nas. Trebue ca zéma de lămâie sĕ vie până la capĕtul dinapoi a gâtului. De prima dată ne cuprinde o senzaţie „destul de vie“ în partea superióră a găurilor nasului. Ceea-ce şi trebue! Strănutăm odată séu de douĕ-orĭ, şi ne ştergem la nas cât de bine.... repetăm din nou încă odată. Se pare vĕdit, că guturaiul nu resistă de douĕ-orĭ tragerii pe nas a lămâiei. Incercaţĭ şi vĕ încredinţaţĭ.

Pisica vecinului.

Intr'o di la chir Năstasă
Vine grabnic o vecină
— Uit'te, mi-a mâncat pisica
O bucată de slănină.
— Ce pisică? Ce pisică?
Dice dênsul cătră ea
Nu cumva pisica mea?
— Da rĕspunde, da, vecina
— Ce? ţi-e lucru de mirare
Mĭ-a mâncat aşa bucată
Cât ţi-e hapşchina de mare.
— Când mĕ rog? De chir Năstasă
— Uit'te aséră, ce mai când
Şi-am mai prins'o şi în alt rênd
— Ă! Asară?! dice dênsul
N'avea grijă, dér, vecină
Adĭ era voiosă bine
E deprinsă cu slănină.

I. D. Speranţă.

H A Z.

Grecul uituc.

Un grec era însurat de curênd. Fiind negustor de lemne, aşa că mai în tot-déuna se găsea umblând pe drum, ce sĕ facă grecul, cum sĕ-şĭ lase nevasta singură acasă?

După multe rĕsgândelĭ se hotărî sĕ bage un om, care sĕ-i pădéscă casa şi nevasta. Din întêmplare dă peste Păcală, care primi cu bucurie sĕ fie argat la el.

— Cum te chiamă mo băeţelo? întrebà grecul.

— Troscoţel jupâne, rĕspunse Păcală. Apoi grecul ducêndu-l acasă îi arată tot ce are de făcut, spunêndu-i sĕ nu deschidă la nimenĭ pórta curţiĭ până nu l'o striga pe nume.

Intr'una din dile grecul plecà la pădure şi se întórse peste o sĕptĕmână. Cum ajunse aci începù a striga şi lovi cu pumnii în pórtă spre a i-se deschide. Păcală însĕ, care avea porunca sĕ nu deschidă la nimenĭ până nu i-o dice pe nume, nu vrù în ruptul capului sĕ descuie pórta.

— Cine e acolo? întrebà el.

— Eu!... dér uitase cum îl chema pe Păcală.

— Io stăpân la tine.

— Plécă de aci repede, nu minţi, jupânul meu scie cum mĕ chiamă.

Atuncĭ grecul aducêndu-şĭ aminte, că argatul lui are un nume de iérbă, dise din nou:

— Mo Iarbo, mi, deschide pórta chi eo sinto jupân a tou.

— Ce iérbă mĕ, ce iérbă? Dii pe nume, déca scĭĭ, déca nu, pléca de aci, că de nu te 'mpuşc.

— Grecul îngălbenì, şi de frică plecà spre sat, în drum se întêlnesce cu o babă bĕtrână căreia îi dise:

— Mi babo mi cum se diţe na iérbă care manincă gâştile?

— Cum sĕ se dică jupâne! ia susaiŭ, rĕspunse baba.

— Nu asta!

— O fi Póla Rândunicei.

— Niţi asta.

— O fi Troscot jupâne?

— !!! mi Troscoţelo.

Şi cum audì grecul o tuli repede spre casă, dicênd mereu din gură Mi troscoţelo, Mi troscoţelo, ca sĕ nu uite.

Cum ajunse aci dise:

— Mi troscoţelo!

— Aud jupâne, rĕspunse Păcală.

— Mi deschide!

Şi pórta se dădù în läturĭ.

— Bine mo, pentru ce nu deschide când venita eu?

— Apoi bine, jupâne, nu mi-ai poruncit d-ta sĕ nu deschid la nimenĭ până nu mi-o dice pe nume?

*

Căţeua Némţului.

Un némţ audind şi el că în România plouă cârnaţĭ şi că la Bucurescĭ sunt toţĭ cânii cu covrigĭ în códă, veni la Bucurescĭ închirià o sală mare şi vesti în tot oraşul, că în cutare di la cutare cés el:

Karl von Kalikenberg
tocmai din Berlin alerg

vorba lui Orăşanu, are sĕ arăte un animal minunat, cum lumea n'a mai vĕdut. Toţĭ gură cască din Bucurescĭ şi dintre boerĭ şi dintre negustorĭ la césul hotărît umplură sala unde era némţu aşteptând cu nerăbdare sĕ vadă animalul de care i vestise. Când ce sĕ vadă?

De după o perdea eşi némţul cu un câne mare lăţos.

— Mu rog Thomnilor, dise nêmţul, care nu scia bine romănesce, asta chine, ma nu chine, are por ca chine, ma nu chine, are picior ca chine, ma nu chine, are urechi ca chine, ma nu chine, face hau, hau ca chine, ma nu chine.

— Dér ce dracu e, nêmţule, întrebà unul din privitorĭ.

— Ma rog thomn, asta e cheţea, dise nêmţul.

MULTE ŞI DE TÓTE.

Bróscele predic viitorul.

Sunt unii vrăjitorĭ, carĭ dau din cărţĭ şi predic viitorul după mişcările ce le face o bróscă. Astfel de esperienţă se face fórte des în China.

La Tien-Yen, o vrăjitóre, care merge din sat în sat sĕ practice meşteşugul sĕu, duce cu ea un săculeţ, în care se găsesce o bróscă, o tavă de metal şi 36 de cărţĭ, fie-care din aceste cărţĭ se póte îndoì de douĕ-ori, aşa în cât póte ascundé cele trei figurĭ ce conţine.

Vrăjitórea aşédă aceste 36 de cărţĭ întiuse pe tavă, împrejurul unei ceştĭ pline cu urez, pe care o aduce clientul. Face invocărĭ de spirite, apoi pune pe mica bróscă pe tavă. Animalul se mişcă încet, apoi se opresce din când în când. Primele ei mişcărĭ arată cele trei cărţĭ, carĭ permit sĕ cunóscem viitorul clientului. Vrăjitórea ia aceste cărţĭ, le dă pe faţă şi face numĕróse predicerĭ.

Chinesii au încredere deplină în aceste vrăjitorĭ.

*

Banda asasinilor „Maffia" în America.

Acum cât-va timp s'a descoperit în Italia o societate întinsă, compusă din mii de membrii şi al cărei scop era jatul şi prădarea; în sfîrşit o societate de bandiţĭ.

De atuncĭ nu s'a mai audit nimic de isprăvile acestei gróznice societăţĭ.

Acum câteva dile însĕ, poliţia din New-York a arestat 12 italienĭ, bănuiţĭ de a fi şefii societăţii Maffia, fundată de Sicilienĭ în America şi carĭ în acéstă calitate au omorît 6 compatrioţĭ de ai lor.

Inainte de a pune mâna pe ei, agenţii au trebuit sĕ susţie o luptă înverşunată. Când au putut fi arestaţĭ, la perchisiţia ce li-s'a făcut s'a găsit o corespundenţă vastă din care resultă, că prinşii erau nisce afiliaţĭ ai societăţei Maffia din Palermo şi că ei au fundat în Statele-Unite un fel de sucursală a acestei societăţĭ.

Douĕ mii de italienĭ, domiciliaţĭ în cartierul de est al oraşului, când au audit că poliţia a arestat pe cei 12 şefĭ, au încercat sĕ ia cu asalt postul poliţienesc unde şefii fuseseră duşĭ.

A trebuit sĕ intervie forţa armată pentru a-i risipi şi linişti.

Têrgul de rîmătorĭ din Steinbruch.

Starea rîmătorilor a fost la 5 Maiŭ n. de 45,4?0 capete, la 6 Maiŭ au întrat 1030 capete şi au eşît 867 capete, rĕmânênd la 7 Maiŭ n. un numĕr de 45823 capete.

Se notéză marfa unguréscă: veche grea dela 124—126 fil. tînĕră grea dela 131—132 fil., de mijloc dela 130—131 fil.

Sêrbéscă: grea 130—132 fil., de mijloc 128—129 fil., uşóră 124—126 fil. kilogramul

Proprietar: Dr. Aurel Mureşianu.
Redactor responsabil: Traian H. Pop.

Convocator.

Fondatoriĭ înfiinţândei societăţĭ acţionare **„Coróna", institut de credit şi economiĭ** cu sediul în Bistriţa — Besztercze, prin acésta convócă pe toţĭ aceia, carĭ au subscris acţiunĭ, la

adunarea generală constituantă,

ce se va ţiné în Bistriţă **în casa din strada spitalului nr. 23, etagiul de a stânga, la 23 Maiŭ** st. n. **1903 la 10 óre a. m.** cu următórea

Ordine de di:

1. Constituirea adunăriĭ. Raportul fondatorilor. Darea absolutoruluĭ conf. §. 153 din legea com.
2. Constatarea numĕrului acţiunilor subscrise şi a plătirilor făcute în contul acţiunilor.
3. Deciderea asupra înfiinţăreĭ séu neînfiinţăreĭ.
4. Votarea statutelor societăţiĭ.
5. Numirea direcţiunei prin fondatorĭ (§. 183 leg. com.)
6. Alegerea comitetului revizor prin adunare.
7. Propunerĭ, hotărîrĭ şi alegerĭ, conform statutelor votânde şi conform legiĭ comerciale.

Dat Bistriţa (Beszterce) la 7 Maiŭ st. n. 1903.

Pentru fondatorĭ:

Mihail Făgăraşian m. p, protopop.

Dr. Gavril Tripon m. p., advocat.

(961,1—1.)

Tipografia A. Mureșianu, Brașov.